

Silta

Tamperelainen
seurakuntalehti

Tammikuu 2024

Jari Kuusen kirjatrilogia
kertoo aatteista, ihmisistä ja
Tampereen tiiliruukeista
Sivut A 12–13

 siltalehti.fi

Kuvataiteilija, teologi
Limppu Witick
kannustaa miettimään:

Kuinka kohtelemme Luoja luomia?

Sivut A 8–10

Kuva: Hannu Jukola

Kuva: Hannu Jukola

USKOT-
foorumi vaalii
rauhaa ja
yhteistyötä
Sivut A 6–7

Kuva: Suomen Pipliseura

Piipiaseuroilta
tukea ihmisille
Lähi-idän
kriisissä
Sivu A 12

Kuva: Hannu Jukola

"Haluan
tehdä
vähän
kaikkea"
Sivu A 14

PÄÄKIRJOITUS

Sami Kallioinen
viestintäjohtaja

Tampere 10.1.2024

Avoimin mielin

Vuodenvaihte tarjoaa taas tilaisuuden sekä menneisyydestä oppimiseen että tulevaisuuden visioiden luomiseen.

Viime vuodet ovat olleet haasteellisia. Korona on muuntunut pandemiasta kausittaiseksi sairaudeksi, konfliktit Ukrainassa ja Lähi-idässä jatkuvat, ja taloudelliset vaikeudet painostavat monia suomalaisia kotitalouksia. Vuosi 2023 osoittautui mittaushistorian kuumimmaksi, mikä näkyi äärimmäisinä sääilmiöinä ympäri maailmaa.

Silti on syytä toivoon. Koronarokote kehitettiin ennätysajassa, mikä on auttanut taudin hallinnassa. Rauhanneuvotteluja käydään maailman eri kolkissa, ja Suomessa meillä on mahdollisuuksia parempaan elämään. Ilmaston hyväksi tehdään jatkuvasti töitä niin valtioiden kuin yksilöidenkin toimesta.

Kukin kokee nämä ajat eri tavoin oman elämäntilanteensa mukaan. Herää kysymys: onko meillä tilaa havaita ja arvostaa ympärillämme syntyvää hyvää ja kehittymistä, vai painavatko maailman ja arjen huolet mieltämme?

Kirkko on perinteisesti ollut turvapaikka epävarmuuden keskellä. Tämän näimme viime joulukuussa, kun ihmiset kokoontuivat Kauneimpien joululaulujen äärelle kirkkoihin.

Ympäröivä luonto ja yhteisömme tarjoavat mahdollisuuksia rauhaan ja kasvuun.

Kirkko voi tarjota myös valon hetkiä, josta monia koskettanut marraskuinen Tampereen kaupungin ja Kirkkopalveluiden kanssa yhteistyössä tuotettu *Flora*-valotaideteos oli hyvä esimerkki.

Uskon sanoman tarjoama syvempi merkitys antaa ihmisille toivoa ja iloa. Kokemukset merkityksellisyydestä ja yhteenkuuluvuudesta tuovat voimaa arkeen. Merkitys voi syntyä myös toiminnasta, kuten vapaaehtoistyöstä Ruokapankissa tai Mummon Kammarilla. Yhteyden luominen ja kokeminen voivat tapahtua monin eri tavoin.

Maailman onnellisimmasta kansasta puhuminen voi arjessa tuntua ristiriitaiselta, mutta uskon, että meillä on syytä sekä toivoon että kiitollisuuteen.

Ympäröivä luonto ja yhteisömme tarjoavat mahdollisuuksia rauhaan ja kasvuun. Avoin mieli luo tälle tilaisuuden. ♦

Jos Jumala on luonut maailman hyväksi ja kauniiksi, silloin tämän maailman hyväksi on jokaisen tehtävä työtä.

– Ote piispa Eero Huovisen pitämästä siunauspuheesta Martti Ahtisaaren hautajaisissa

Tammikuu

TULEVAT PYHÄT 14.1.–4.2.2024

14.1. Mitä varten kirkko on?

Jeesuksen ohjelmajulistus koko maailmalle: köyhille hyvä sanoma, vangituille vapaus, sokeille näkökyky, sorretut vapaiksi, kaikille vapauttava riemuvuosi. (Luuk. 4:16–21)

21.1. Flunssa-aika

Simonin ja Andreaksen kotona lepäilee kuumeinen anoppi, jota Jeesus ottaa kädestä ja auttaa jalkeille. Kuume paranee saman tien. (Mark. 1:29–39)

28.1. Raamatun salatut elämät

Salaliitto kuningasta vastaan, pelkoja, kierteilyjä, valheita, ennakkoon vahvimpien ehdokkaiden syrjimistä, heikoimman ja arvottomimman voitto. Daavidin valinta tulevaksi

kuninkaaksi kelpaisi television telenovelan synopsikseksi. (1. Sam. 16:1–13)

4.2. Raamattu on kuvakirja

Tarina vanhasta Simeonista piirtää eteemme hellyyttä, yhteyttä ja ihmettä täynnä olevan kuvan, jossa Simeon saa vapiseville käsivarsilleen vastasyntyneen Jeesus-lapsen. Kuva, jossa vanha mies pitelee sylissään toteutunutta unelmaansa. (Luuk. 2:22–33)

Arabiankielinen messu sunnuntaina 14.1. kello 15 Härmälän kirkossa. Messun toimittaa Amos Manga.

SIMEONIN TAIVAS

Raamatun kauneimpia kuvia on se, jossa vanha Simeon saa vauvan syliinsä ja Jeesus kietoo pienen nyrkinsä hänen pikkusormensa ympärille. Simeon kutsuu Jeesusta pelastukseksi ja valoksi. Simeonin taivasihme tapahtuu sinullekin kohdatessasi Jeesuksen. Synti lakkaa eristämästä sinua Jumalasta, läheisyydestä, kosketuksesta, rakkaudesta ja unelmista.

Simeon sai rauhan elämänsä viimeisten vuosien suureksi lahjaksi, ja sen saat sinäkin, ihan vain pyytämällä – rauhan.

PALSTAN TEKSTIT: **Matti Huotari**

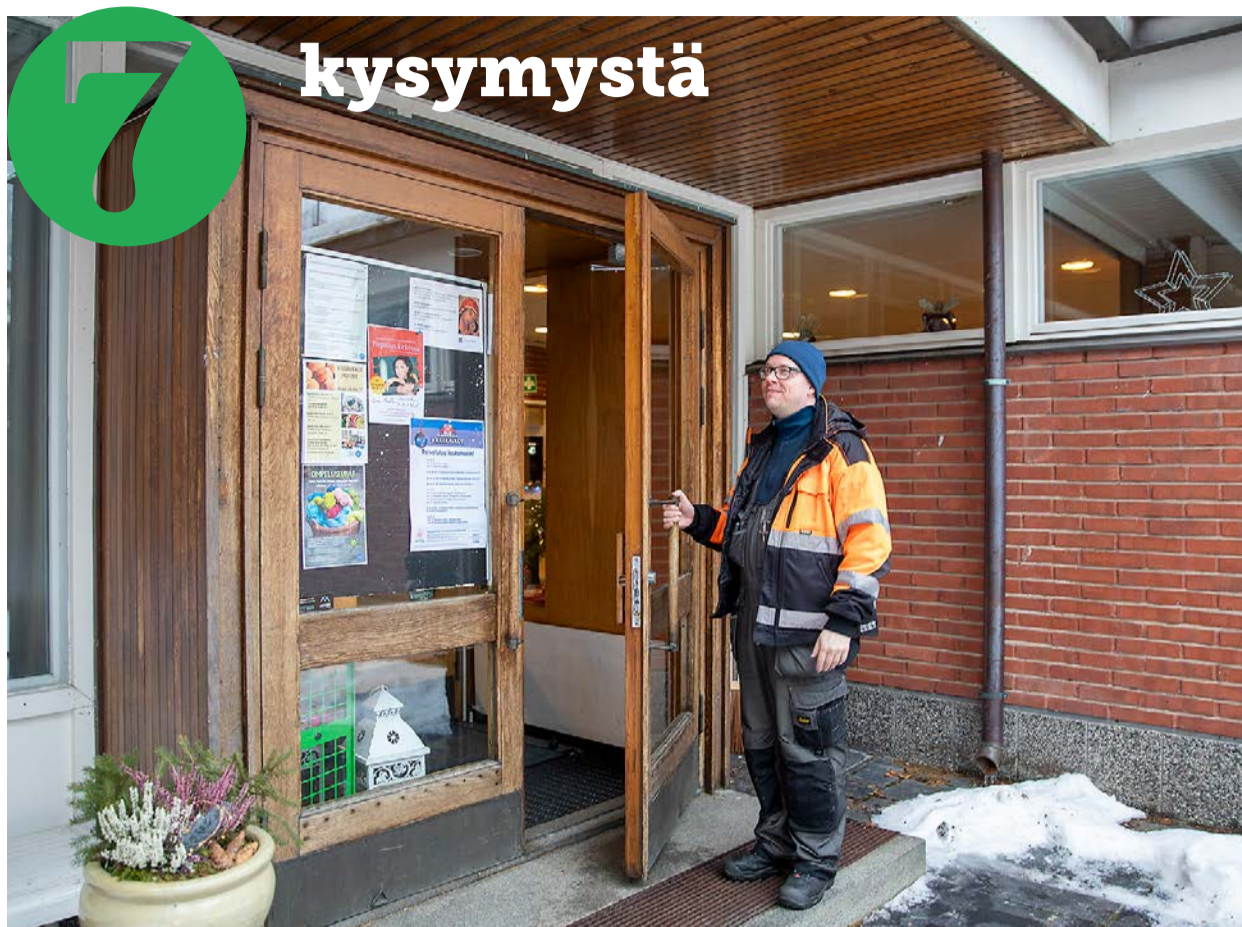

Kuva: Shutterstock/ Carlos E. Santa Maria

HEILMI

”Me saamme kuulla enkelten laulun, me saamme nähdä koko taivaan timanteissaan, saamme nähdä kuinka kaikki maallinen pahuus, kaikki meidän kärsimyksemme hukkuvat armoon, joka täyttää koko maailman ja meidän elämämme laantuu hiljaiseksi, lempeäksi, suloiseksi kuin hyväily.”

Sonja Anton Tšehovin *Vanja-enossa*, 1897

Kuva: Hannu Jukola

7 kysymystä

Korjausvelkaa ei pääse kertymään, jos kunnostukset päästään tekemään ajoissa. Tampereen seurakunnissa tehdään vuoden 2024 aikana monia pieniä korjaustoimia. Esimerkiksi Lielahden kirkon oviin ja ikkunoihin on tulossa maalausta ja säätöä. Kiinteistöhoitaja Matti Sormunen kutsuu ihmisiä käymään sisään kirkkoon.

Miten korjausvelka päihitetään?

Seurakuntien kiinteistöjen ylläpito vaatii sekä huomiota että rahaa. Tampereen seurakunnissa on valmisteilla seuraava kiinteistöstrategia.

Vuosien 2019–2023 kiinteistöstrategiassa yksi keskeisistä tavoitteista on ollut korjausvelan haltuunotto.

1 Kuinka tavoitteessa on onnistuttu, kiinteistöjohtaja Heikki Päätalo?

– Korjausvelan laskennallista kehittymistä seurataan strategian mukaisesti vuosittain. Tavoitteena on ollut, että korjausvelka ei kasvaisi.

– Koska korjausvelka lasketaan suhteessa rakennuksen kuntotason ja vastaavan uuden rakennuskustannukseen, viime vuosien voimakas inflaatio ja rakennuskustannusten nousu on aiheuttanut tilanteen, jossa korjausvelka on tavoitteista huolimatta käytännössä jatkanut kasvuaan. Alkavalla strategiakaudella korjausvelan laskenta on tarpeen päivittä.

– Isot peruskorjaushankkeet luonnollisesti osaltaan vähentävät korjausvelan määrää. Näistä esimerkkejä ovat muun muassa Hervannan kirkon peruskorjaus sekä sen jälkeen tulevat kappelien peruskorjaukset.

2 Vieläkö tässä onnistumisen on tarpeen olla kärkitavoitteita?

– Korjausvelan ja ylipäättään kiinteistökustannusten hallinta on uudessakin strategiassa yksi keskeisimmistä painopisteistä.

– Jotta kustannuksia ja korjausvelkaa voidaan hallita, ensinnäkin kiinteistöjen määrän tulee olla hallittu. Tarvitaan sekä salkutusta – eli mitä säilytetään ja mistä luovutaan – että rahankäytön ja korjauksien priorisointia.

3 Onko korjausvelan kasvu yleinen tilanne seurakunnissa, yliarkkitehti Edla Mäkelä Kirkkohallituksesta?

– En osaa sanoa, kun ei ole tutkittua tietoa, mutta arvelisin että näin on.

4 Minkä tyyppisissä tiloissa mahtaa olla eniten kunnostustarpeita?

– Riippuu seurakunnasta, joten vaikea yleistää. Yleisesti tilat, joita ei ole peruskorjattu vuosikymmeniin ja jotka ovat toiminnan käytössä.

5 Miten päästä käsiksi ongelmaan?

– Jokainen seurakunta huolehtii omistamistaan rakennuksista ja tekee tarvittavat päätökset. Kiinteistöstrategian laatimisesta on hyvä aloittaa.

– Seurakunnan kannattaa laatia huolella kiinteistöstrategia, josta on olemassa kirkkohallituksen malli. Sen jälkeen on helpompi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

6 Kirkon keskusrahasto myöntää seurakunnille korjausavustuksia. Ovatko nuo rahat riittäviä?

– Vuosittain jaettavana on miljoona euroa kirkon keskusrahaston korjausavustusta ja noin 7,5 miljoonaa valtion rahoituksesta jaettavaa avustusta kirkollisen kulttuuriperinnön hoitoon. Pelkästään yksi laaja kirkon korjaushanke voi olla kustannuksiltaan yli miljoona euroa, joten avustuksilla pystytään vain osittain tukemaan hankkeita.

– Seurakunnat tekevät tärkeää työtä koko Suomen kulttuuriperinnön säilyttämisen puolesta, joten toivottavasti jatkossakin seurakuntia pystytään tukemaan entistä merkittävämmillä avustuksilla.

7 Koko kirkon tasolla ei ole saatavilla tietoa kiinteistöjen korjausvelasta. Olisiko syytä olla?

– En näe sille tällä hetkellä tarvetta. Tärkeintä on, että seurakunnat itse tietävät ja ymmärtävät, millainen korjausvastuu heillä on omistamansa kirkollisen kulttuuriperinnön osalta. ♦

Asta Kettunen

Kuva: Hannu Jukola

Kiinteistöjen kunnostus parantaa muun muassa energiatehokkuutta, joka puolestaan on tärkeä osa niin Tampereen seurakuntien ympäristöohjelmaa kuin kirkon energia- ja ilmastostrategiaakin. Takahuhdin pappilaan on suunnitteilla muun muassa sokkelien ja parvekkeen korjausta.

Kalevankankaan kappeli ruuhkautui

Kaikki siunauksiin tarkoitetut ajat ovat joulukuussa käytössä Kalevankankaan isossa ja pienessä kappelissa.

Niissä toimitetaan vuosittain noin 950 siunausta. Siunaustilaisuuksien määrää ei voida lisätä, sillä vainajille ei ole kappelilla enempää säilytystiloja.

Taustalla on Vatialan siunauskappelin sulkeminen yli kahdeksi vuodeksi sisäilmaongelmien vuoksi. Hautausten määrät ovat myös olleet kasvussa.

Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä ohjeistaakin, että Kalevankankaan kappelissa siunattaisiin vain Tampereen seurakuntiin kuuluvia tai vainajia, joilla on hautapaikka Kalevankankaalla.

Siunauksia pyritään ohjaamaan erityisesti Lamminpään kappeleihin, joissa siunauksia on vuosittain noin 450.

Vainajia voidaan siunata myös Tampereen kirkkoissa, joista useimmissa ei ole vainajien säilytystiloja.

– Kirkossa toimitettavat siunaustilaisuudet vaativat arkulle kuljetuksen ja kantajat, muistuttaa hautaustoimen päällikkö **Jyrki Lehtonen**.

Myös haudalla siunaaminen on mahdollista, jos saattoväki on pieni. Vainajan siunaus tulisi toimittaa viimeistään kuukauden kuluttua kuolemasta.

– Toiveena on, että siunaukset toimitetaan mahdollisuuksien mukaan vainajien kotikunnissa, sanoo Lehtonen.

Vatialan kappelissa on järjestetty vuosittain 400–450 siunausta. Rakennuksen peruskorjauksen on määrä alkaa alkuvuonna 2025.

Myös Kalevankankaan kappelin peruskorjausta kaavailaan tälle vuosikymmenelle. Työ on suunnitelmassa Vatialan kappelirakennuksen korjauksen valmistuttua.

Hervannan kirkon remontti uuteen kilpailutukseen

Hervannan vapaa-aika- ja seurakuntakeskuksen perusparannuksen kokonaisurakan hankinta keskeytettiin, kun tarjousten perusteella lasketut kokonaiskustannukset ylittivät hankkeille varatut määrärahat. Asiasta päätti Tampereen Tilapalvelut.

Hankkeet kilpailutetaan uudelleen ja työt pyritään aloittamaan viimeistään kesäkuussa. Toiminta kiinteistöissä jatkuu normaalisti töiden aloittamiseen saakka. Hervannan kirkko on osa seurakunta- ja vapaa-aikakeskusta.

Hankkeille haetaan yhteiset urakoitsijat. Uudessa kilpailutuksessa tarjouksista valitaan yhteishinnaltaan halvin.

Hiippakunta antoi tukea nuorisopsykiatrialle

Tampereen hiippakunta lahjoitti satavuotisjuhlaistunnossaan Taysin nuorisopsykiatrian yksikön toiminnan tukemiseen 50 000 euroa Tampereen Lastenklinitikan Tuki ry:n kautta.

Hiippakunnan historia ulottuu vuoteen 1554 ja Viipuriin. Tampereelle piispanistuin ja tuomiokapituli muutettiin vuonna 1923 Porvoosta..

Aluekeskusrekisterille ruotsinkieliset sivut

Tampereen aluekeskusrekisteri on saanut ruotsinkieliset verkkosivut osoitteeseen akrtampere.fi/sv. Aluekeskusrekisterin johtaja Kari Salonen on erityisen ylpeä siitä, ettei kyseessä ole vaillinainen lyhennelmä suomenkielisestä verkkosivusta, vaan se sisältää saman aineiston

kuin suomeksi.

– Tampereen aluekeskusrekisterillä on asiakkaita koko Suomessa ja myös ulkomailta. Haluamme palvelu sukuselvi-tysten ja sukututkimusten tilaajia mahdollisimman hyvin, ja kaksikielisenä aluekeskusrekisterinä meidän on tärkeä

palvella ruotsinkielisiä asiakkaita heidän niin halutessaan ruotsiksi, hän toteaa.

Toimistosihiteeri Lisa Fridmanille käännöstyö toi vaihtelua päivätyöhön.

– Oli mukavaa, että pystyin hyödyntämään äidinkieltäni ja osaamistani laajemmin.

Rippikouluista voi vielä löytää sopivan ryhmän

Tampereen rippikoulujen vapaille paikoille voi tammikuussa ilmoittautua kotipaikkakunnasta riippumatta.

– Ilmoittautuminen tulee tehdä nettilomakkeen kautta mahdollisimman pian, jotta nuori pääsee mukaan rippiryhmänsä toimintaan mahdollisimman alusta saakka, huomauttaa toimistosihiteeri **Kirsi Mielonen** kasvatuksen toimistosta.

– Vapaat ryhmät ovat näkyvissä ilmoittautumislomakkeella, eli sieltä voi valita suoraan sopivan ryhmän.

Vapaita paikkoja oli joulukuun puolivälissä jäljellä kaikkien rippiryppien osalta, eli ainakin johonkin talviripareista, päiväripareista, pienryhmäleireistä, kesän leiriripareista, syysloman ripareista sekä muualla rippikoulun käyvien alkujaksoryhmistä pääsi mukaan.

Tilanne päivittyi jälki-ilmoittautumisen edetessä. Kaverikoodit eivät ole jälki-ilmoittautumisessa käytössä.

Samoja suosikkeja

Vuoden 2024 rippikouluihin Tampereella ilmoittautui alkuvaiheessa yli 1400 nuorta. Tämän vuoden rippikoululais-ten ikäluokka on syntynyt 2009.

Suosituin ripari oli Tuomiokirkon kesäripari Havsgården, joka järjestetään Ahvenanmaalla. Muita suosikkeja ovat olleet kesän klassikoriparit ja sporttiriparit sekä ulkomaan riparit.

– Samoilla suosikeilla siis mennään kuin edellisinä vuosina, toteaa kasvatuksen koordinaattori **Iro Kautonen**.

Tampereella järjestetään myös useita erikoisripareita, kuten lani-, flow- ja sporttiriparit.

Alkuvaiheen ilmoittautumisessa valittiin vähintään viisi ryhmää. Toiveet toteutuivat hyvin, sillä 97,2 prosenttia hakijoista mahtui toiveisiinsa 1–3.

Ilmoittautumaan pääsee tampereen rippikoulut.fi -verkkosivuilta. Aikuisrippikouluun voi ilmoittautua ympäri vuoden osoitteessa tampereenseurakunnat.fi/aikuisripari. ♦

Asta Kettunen

Kuva: Tuula Vartiainen

Valtakunnallisessa kyselyssä noin 68 prosenttia rippikoululaisista arvioi rippikoululla olleen myönteistä vaikutusta henkiseen hyvinvointiin.

Kuva: Kaarina Lehtisalo

Marita Raita ja Harri Vehviläinen ovat jo kokeneita Mummon Kammarin vapaaehtoistyöntekijöitä. Nyt he kertovat muillekin, millaista vapaaehtoistyö on.

Mummon Kammarin vapaaehtoistyöhön voi poiketa tutustumaan

Kyynnys Mummon Kammarin vapaaehtoistyöhön on nyt entistäkin matalampi. Vapaaehtoistyön moniin muotoihin pääsee helposti tutustumaan tiistai-iltapäivisin kello 13–15 Mummon Kammarissa. Silloin paikalla ovat ”vapaaehtoistyön sisäänheittäjät”, kuten he itse itseään kutsuvat.

Kokeneemmat vapaaehtoiset kertovat tiistaisin Mummon Kammarin kohtaamispaikalla (Hämeenkatu 28), millaista vapaaehtoistyö käytännössä on. Siitä kiinnostunut voi astella kammariin sisään, nauttia kahvikupposen ja kuunnella esittelyn vapaaehtoisten tehtävistä.

Tämä alkutapaaminen ei vielä sido mihinkään, mutta jos kiinnostus vapaaehtoistyöhön viriää, jatkosta voi sopia Mummon Kammarin työntekijöiden kanssa.

Helppo tulla

Noin neljä vuotta Mummon Kammarin vapaaehtoistyössä toiminut **Marita Raita** sanoo, että uudet mukaan tulijat arvostavat erityisesti sitä, että vanhustyöstä kertomassa on juuri vapaaehtoinen ja että kohtaamispaikkaan on helppo tulla.

– Tänne voi poiketa kadulta, ja helpommin uskaltaa avata suunsa ja kysyä. Jos sanotaan, että on vapaaehtoistyön ”kurssi”, sitä helposti ajattelee, että siellä on sata ihmistä, sanoo Raita.

Harri Vehviläinen on toiminut vapaaehtoisena kolmi- sen vuotta, ja houkuttelee nyt myös muita miehiä mukaan auttamistyöhön.

– Monilla miehillä saattaa olla Mummon Kammarista sellainen mielikuva, että siellä vaan sukkaa kudotaan, ja että mitä me siellä tehdään, sanoo Vehviläinen.

Vehviläinen on kuitenkin valistanut ystäviään vapaaehtoistyöstä ja Mummon Kammarista. Kaveriporukassa kiinnostus vapaaehtoistoimintaan onkin virinnyt, ja kohtaamispaikkaan on ohjelmassa vierailukin.

Sata vanhusta odottaa kotiystävää

Mummon Kammarissa vapaaehtoistyöstä kiinnostuneille löytyy monia auttamisen muotoja.

Vapaaehtoisia kaivataan muun muassa kotiystäväksi, eli vierailemaan yksinäisten vanhusten kotona tai käymään heidän kanssaan kävelylenkeillä. Tällä hetkellä noin sata vanhusta Tampereella odottaa omaa kotiystävää Mummon Kammarista.

Vapaaehtoinen voi olla myös asiointiapua antava henkilö eli ”keikkalainen”, joka käy saattamassa ikäihmisen esimerkiksi lääkäriin, kampaajalle tai Mummon Kammarin. Pieniin kodin töihin, kuten lampun vaihtoon tai verhojen ripustukseen kaivataan myös apua.

Vapaaehtoistyötä voi tehdä Mummon Kammarissakin, esimerkiksi kahvin tarjoilussa ja tarjottavan leipojana.

Mummon Kammarin päivystykset jatkuvat jälleen 9. tammikuuta alkaen. ♦

Kaarina Lehtisalo

Kauneimmat Joululaulut toipui koronasta

Kauneimmat Joululaulut -tilaisuuksiin osallistuminen Tampereella vuonna 2023 jopa ylitti koronaa edeltävän tason, arvioi Tuomiokirkkoseurakunnan johtava kanttori Osmo Honkanen.

17. joulukuuta eli suosittuna laulu-päivänä, 3. adventisunnuntaina, Kau-

neimpia lauloi 8500 henkeä. Esimerkiksi vuonna 2017 vastaavana päivänä osallistujia oli 9500.

Kaikkiaan osallistujia oli Tampereella viime vuonna noin 19 000.

Seurakuntatilojen lisäksi laulu kaikui muun muassa metsäkirkossa ja pubeis-

sa. Mukana oli myös erityisesti lapsille, nuorille ja kuoroille suunnattuja tilaisuuksia.

Tuotto ohjautuu lasten hyväksi Suomen Lähetysseuran kautta.

Koko maassa näitä laulutilaisuuksia järjestetään vuosittain sadoittain.

Pitkäniemen sairaalan muutto herättää innostusta ja huolta

Valtaosa Tampereen yliopistollisen sairaalan psykiatrisista potilaista on tutkittu ja hoidettu Pitkäniemen sairaalassa Nokialla. Psykiatrinen hoito siirtyy kuitenkin alkuvuonna Tays Keskussairaalan kampukselle. Käytännössä sairaala muuttaa Pitkäniemestä Kaupin kampuksen T-rakennukseen viikolta kolme alkaen.

Muutto herättää sekä innostusta että huolta, ja monenlaisia ristiriitaisia tunteita niin hoitohenkilökunnassa kuin potilaissa ja heidän läheisissäänkin, sanoo sairaalapastori **Elina Kaunisto**.

– Tilat Pitkäniemessä eivät täytä enää niitä vaatimuksia, joita lainsäädäntö edellyttää. Esimerkiksi psykiatrisen hoidon ohessa täytyy olla mahdollista tutkia ja hoitaa myös somaattisia sairauksia. Keskussairaalassa muun muassa kuvantamis- ja laboratoriapalvelut ovat lähellä.

Pitkäniemen sairaalarakennukset ovat vanhoja. Monilla osastoilla potilaita on samassa huoneessa useita, eikä kaikissa huoneissa ole omaa vessaa tai suihkua, Kaunisto toteaa.

– Uusi T-rakennus on valoisa, ja melkein kaikki potilashuoneet ovat yhden hengen huoneita, joissa on oma wc ja suihku. Uuden sairaalan tilat on suunniteltu vastaamaan nykyajan vaatimuksia, ja niissä on otettu huomioon toiminnallisuus sekä potilaskeskeisyys.

Pitkäniemi on kuitenkin ympäristönä kaunis, ja siitä luopuminen on monelle vaikeaa.

– Toisaalta sairaalajaksot ovat nykyisin lyhyitä, eikä ympäristöllä ole enää samanlaista merkitystä kuin sillä on ollut joskus aikaisemmin, kun sairaalajaksot olivat monien kuukausienkin pituisia.

Sairaalakirkko sijaitsee asemakaavalla suojellun Talo 1:n eli Hallintola-rakennuksen 2. kerroksessa.

Jospa leima poistuisi

Kaunisto on kuullut monelta pirkanmaalaiselta, kuinka ”Niemeen” joutuminen on ennen merkinnyt sairastuneen leimautumista.

– Minä uskon ja toivon, että psykiatrisen sairaalan siirtyminen somaattisen sairaalan yhteyteen vaikuttaa siihen, että mielen sairauksiin ei enää tulevaisuudessa liittyisi samanlaista stigmaa kuin niihin on aikaisemmin liittynyt ja jossain määrin yhä vieläkin liittyy.

Kuva: Hannu Jukola

Elina Kaunisto toivoo, että psykiatrisen sairaalan muutto uuteen rakennukseen muun sairaalan yhteyteen poistaisi mielen sairauksiin liittyvää leimaa.

– Että ihmisiä, joilla on ongelmia mielenterveytensä kanssa, ei enää eristettäisi muista sairaalahoitoa tarvitsevista.

Kirkon kohtalo avoin

Sairaala muuttaa muutama osasto kerrallaan. Uudessa sairaalassa on pieni hiljentymistila, jonka yhteydessä sijaitsee sairaalapapin työhuone, pieni sekin.

– Alustavasti minulla on edelleen päävastuu psykiatrian toimialueesta, mutta varmasti jaamme työtehtäviä tarpeen mukaan, kun meitä on jatkossa neljä sairaalapappia samalla kampuksella.

Pitkäniemen sairaalakirkon kohtalo on vielä avoin.

– Todennäköisesti se ainakin toistaisek-

si säilyy kirkkotilana ja toivottavasti tulevaisuudessa voisi palvella kirkkona, jos esimerkiksi ne suunnitellut toteutuvat, että Pitkäniemen alueella oleviin rakennuksiin tulee asuntoja.

Hallintola-talon toisessa kerroksessa, Talo 1:ssä, sijaitseva kirkko on vihitty käyttöön 27.10.1901. Tuolloin paranemiseen ajateltiin kuuluvan ihmisen oman mielen eheytyksen ohella lähimmäissuhteiden ja jumalasuhteen hoitaminen.

Sotien päätyttyä kirkkoa korjattiin ja hautausmaata laajennettiin, ja laajennustöiden vihkimisjuhlaa vietettiin joulukuussa 1946.

Vuonna 1998 vaihdettiin alttaritaulu ja uudistettiin kirkkotekstiilit. Nykyisin alttaritauluna on vuonna 1996 lahjoituksena saatu nokialaisen taiteilijan Osmo Rauhalan kolmiosainen teos *Toivo*.

Aiemmin paikalla oli Pitkäniemen ensimmäisen ylihoitajan Agnes Von Pfalerin lyijytyö *Ristin juurella*, joka nykyisin sijaitsee kirkon vasemmalla sivuseinällä.

Kirkkosalin takaosan ikkunan lyijylasi-työ *Kristuspuu* koostuu 2000 osasta. Teema on sairaalassa hoidettavana olleen potilaan hahmottelema, ja työ on valmistettu sairaalassa. Läsityön keskeinen aihe on sinisävyinen toivo, jota kohti ojentuvat Kristuspuun oksat. Se valmistui vuonna 1999. ♦

Asta Kettunen

Kirkon tiedot: pirha.fi, aikanaan.fi

Kuva: Jussi Laitinen

Pitkäniemen kirkon *Toivo*-alttaritaulu (öljy) on nokialaisen taiteilija Osmo Rauhalan maalaama. Alttarilla on Tampereen seurakuntien sairaalasielunhoidon johtaja Mika Kallunki.

Uskonnot voivat yhdessä lujittaa yhteiskuntarauhaa

USKOT-foorumi on suomalainen tapa tehdä uskontojen välistä yhteistyötä. Jännitteiden lievittäminen jo ennakkoon rakentaa rauhallisempaa ja suvaitsevaisempaa yhteiskuntaa.

TEKSTI: Vesa Keinonen KUVAT: Hannu Jukola

Suomi kansainvälistyy kiihtyvää tahtia, ja se näkyy myös maamme uskontokentässä. Kristinuskon rinnalle on tullut hyvin monenlaisia muitakin uskontoja ja katsomuksia.

Maallistuminen etenee, mutta puhe uskontojen häviämistä historian pölyisiin kellareihin ei pidä paikkaansa. Uskonnoilla on länsimaissaakin edelleen monelle ihmiselle syvää merkitystä.

Pahimmillaan uskontojen merkityksen kieltäminen voi ilmetä jopa ”vääräuskoisten” vainoamisena.

Tämä on kuitenkin vain yksi osa kokonaisuudesta. Uskonnot ovat toisaalta myös erittäin vahva työkalu edistää suvaitsevaisuutta ja luottamusta yhteiskunnassa.

Keskeinen organisaatio suomalaisessa uskontojen välisessä yhteistyössä on vuonna 2011 perustettu USKOT-foorumi. Se vaalii yhteiskuntarauhaa uskonnonvapautta vahvistavassa hengessä.

– Tämä tapahtuu muun muassa edistämällä uskontojen välistä vuoropuhelua, uskontolukutaitoa, yhdenvertaisuutta, keski-

näistä kunnioitusta ja yhteistyötä, kertoo foorumin toiminnanjohtaja **Katri Kuusikallio**.

USKOT-foorumin tehtävänä ei ole sekoittaa uskontoja, eikä käydä uskonnollista debattia. Kenenkään ei myöskään tarvitse luopua omasta identiteetistään.

– Teemme yhteisiä päätöksiä asioista, joista kaikki ovat samoilla linjoilla. Ristiriitajakaan ei toki kielletä. Asioista keskustellaan, ja kuullaan toisten perustelut omille näkökannoille.

USKOT-foorumin jäseniä loppuvuonna 2023 ovat Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto, Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Suomen Ekumeeninen Neuvosto, Suomen Islam -seurakunta, Suomen Buddhalainen Unioni ja Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko.

– Lisäksi Suomen Hindufoorumi on tarkkailijajäsenemme, ja jäsenyysneuvottelut ovat käynnissä bahai-yhteisön kanssa, toiminnanjohtaja sanoo.

Verkostot ulottuvat laajalle

Katri Kuusikallio on toiminut USKOT-foorumin toiminnanjohtajana vuodesta 2019. Hän on luterilainen pappi, jo-

ka on työskennellyt muun muassa Suomen Lähetysseuran tehtävissä Tansaniassa.

Kuusikalliolla on myös omakohtaista kokemusta siitä, millaista on olla vähemmistöuskonnon harjoittaja.

– Tulen esikoislestadiolaisen liikkeen parista, eli lestadiolaisen herätysliikkeen vähemmistöstä. Ymmärrän hyvin sen, kun muut eivät tiedä sinun hengellisestä taustastasi juuri mitään, ja ennakkoluulojakin on usein.

USKOT-foorumissa on toiminnanjohtajan lisäksi vain yksi osa-aikainen työntekijä, mutta laaja verkosto- ja viranomaisyhteistyö antaa sille leveämmät hartiat.

Foorumissa on kuusi jaostoa, jotka seuraavat eri toiminta-alueita. Jaostojen jäseniksi on kutsuttu esimerkiksi uskonnonopetuksen, ihmisoikeuskysymysten ja viestinnän asiantuntijoita.

– He tulevat mahdollisimman kattavasti uskontojen eri suuntauksista. Jokainen työskentelee vapaaehtoisuudelta.

Kuusikallion mukaan jaostot seuraavat alansa yleistä keskustelua sekä viranomaisyhteistyötä ja lainsäädännön valmistelua. Ne myös pyytävät asiantuntijoita kuultaviksi ja järjestävät tapahtumia.

– Toiminta on sekä reagoivia erilaisiin

tilanteisiin että ennaltaehkäisevää pohjatyötä.

Viranomaisille USKOT-foorumi on antanut lausuntoja muun muassa yhdenvertaisuuslain uudistukseen sekä kotoutumislakiin.

– Olemme todenneet, että uskonnollinen vakaumus on voimavara, joka tulee ottaa huomioon maahan muuttaneiden kotoutumisessa. Uskonnon harjoittaminen antaa vieraassa ympäristössä ja kulttuurissa oleskelevalle turvallisuuden tunnetta.

Joskus voi tulla lausuntopyyntöjä ulkopoliittisiin kysymyksiinkin liittyen.

– Suomessa ei aina ymmärretäkään, että uskonnonvapautemme on sellainen teema, joka kiinnostaa monissa maissa.

Uskonto ei koskaan oikeuta väkivallan käyttöön

Millaiset uskontojen väliset suhteet maassamme sitten ovat? Kuusikallio luonnehtii niitä yleisesti ottaen hyviksi.

Yhteiselosta esimerkiksi kristittyjen ja muslimien välillä on vähän yllättäenkin lähes 200 vuoden kokemus. Ensimmäisiä taatareja oli Suomessa jo 1830-luvulla.

Katri Kuusikallio iloitsee siitä, että monissa muissa Euroopan maissa ikävän tutuksi tulleita konflikteja juutalaisten ja muslimien välillä ei ole juurikaan Suomessa esiintynyt.

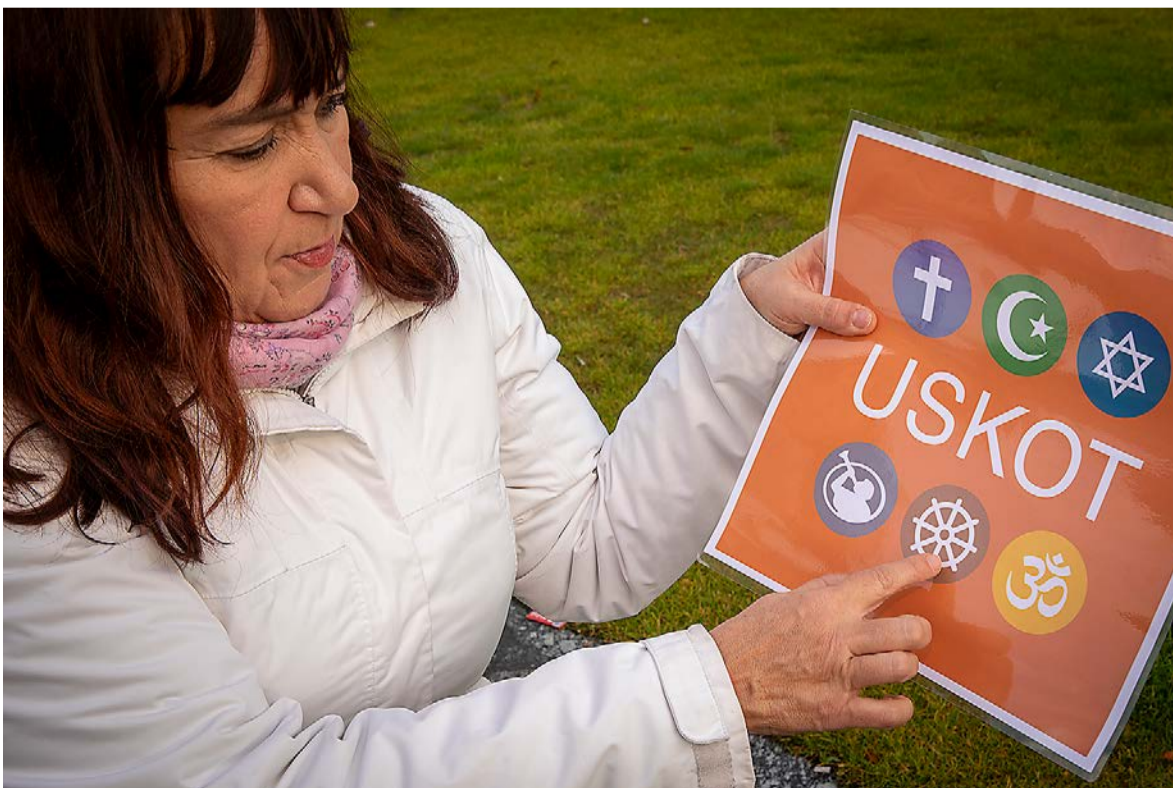
Tilanne on säilynyt varsin maltillisena lokakuussa alkaneen Lähi-idän konfliktin aikanakin. Suoraa väkivaltaa ei meillä ole esiintynyt. Jonkin verran on ollut some-uhkailuja ja sanallista häirintää.

– Suomessakin on luonnollisesti osoitettu mieltä omien näkemysten puolesta, mutta tilanteet ovat sujuneet pääosin rauhallisesti.

Kuusikallio nostaa esille usein toistetun kysymyksen siitä, antaako uskonto oikeutuksen harjoittaa väkivaltaa eri tavalla uskovia kohtaan.

– Tämä ajattelutapa on täysin väärin. Uskontojen ytimessä on rauhankäytännön rakentaminen ja yhteyden luominen toisiin. Toki uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä voidaan käyttää hyväksi erilaisissa valtapyrkimyksissä.

”Jokaisella ihmisellä on jokin katsomus tai vakaumus.”

Katri Kuusikallion mukaan USKOT-foorumin työ ei aina näy ulospäin; se on usein pinnan alla rakentamassa monenlaisia verkostoja yhteisymmärryksen lisäämiseksi. Hän myös muistuttaa, että dialogia toisten uskontojen kanssa voi käydä vasta silloin, kun tuntee oman uskontonsa riittävän hyvin.

Katri Kuusikallio on kolmannen sääntökunnan fransiskaani ja koulutukseltaan pappi. Hänen esikuvansa rauhantyössä on Fransiscus Assisilainen.

USKOT-foorumien piiriin toimijoiden yhteistyö on tänäkin syksynä sujunut aivan normaaliin tapaan.

– Meidän etumme on, että ihmiset tuntevat toisensa jo entuudestaan. Toisten uskontojen edustajia kunnioitetaan, ja halutaan olla keskinäisessä yhteydessä.

Uskonnoista pitäisi puhua avoimemmin

Uskontolukutaito on yksi tärkeä USKOT-foorumien esillä pitämä teema. Pohja siihen luodaan muun muassa koulun uskonnonopetuksessa.

Julkisessa keskustelussa tuodaan aika usein esille, että täysin katsomusvapaa yhteiskunta olisi ratkaisuna paras. Tämä koskisi muun muassa uskonnonopetusta.

Katri Kuusikallio ei katsomusneutraaliin yhteiskuntaan usko. Hän arvioi, että jokaisella ihmisellä on jokin katsomus tai vakaumus.

”Negatiiviset uskontouutiset lisäävät ennakkoluuloja.”

– Kannatamme sitä, että kouluopetuksessa pitäisi olla ensin oman uskonnon opetusta. Yhteinen katsomusaine ei huomioisi vähemmistöuskontoja.

USKOT-foorumi ajaa sitä, että suomalaisessa yhteiskunnassa edistettäisiin myönteistä uskonnonvapautta ja ylipäätään asiallista keskustelua uskonnoista.

– Uskonto on meillä perinteisesti ollut aikana tavalla yksityisasiä. Me haluaisimme saada sen luonnollisemmaksi puheaiheeksi.

Kuusikallio usko, että uskontoon liittyvien kysymysten normalisoituminen lisäisi myös suomalaisen yhteiskunnan yhdenvertaisuutta.

– Jos meillä olisi sellainen kulttuuri, jossa puhuttaisiin avoimemmin uskonnoista, niin voisimme tehdä jo etukäteen monenlaista yhdenvertaisuussuunnittelua. Esi-merkiksi työpaikoilla voitaisiin pohtia rukouksiloihin ja pukeutumiseen liittyviä kysymyksiä.

Kun asioista ei ole sovittu, syntyy helposti konflikteja. Ne taas saattavat päätyä median kohuotsikoihin.

– Negatiiviset uskontouutiset lisäävät ennakkoluuloja. Ne myös antavat vaikutelmaa, että tilanne uskontojen suhteen olisi meillä jotenkin vaikeampi kuin se todellisuudessa onkaan, toiminnanjohtaja huomauttaa.

Ruotsissa ja Norjassa omanlaisensa toimijat

Muutama viikko sitten Katri Kuusikallio vieraili Ruotsissa ja Norjassa tutustumassa paikalliseen uskontojenväliseen yhteistyöhön.

Molemmissa naapurimaissamme erityisesti muslimien määrä on huomattavasti suurempi kuin meillä. Lisäksi Ruotsissa monien väestöryhmien segregatio, eriytyminen, on vuosikymmenten aikana muodostunut paljon syvemmäksi kuin meillä.

Myös uskontoon liittyviä ongelmia riittää. Koraanien polttamiset ja niitä seuranneet rajut mellakat ovat tulleet tutuiksi suomalaisillekin median seuraajille.

– USKOT-foorumia hiukan vastaava toimija Ruotsissa on sosiaali- ja terveysministeriön sisällä toimiva viranomaisena. Heillä työnjako ei ole ihan yhtä selkeä kuin meillä, ja kansalaisyhteiskunnan äänikään ei kuulu samalla tavoin.

Norjassa uskontodialogi puolestaan on laajempaa kuin Suomessa. Siitä vastaa uskontodialogijärjestö STL.

– Sen kahdeksan työntekijän toiminnalla ennaltaehkäistään konflikteja. Toiminta mielletäänkin Norjassa osaksi kokonaisturvallisuuden varmistamista.

Kuusikallio toivoo, että USKOT-foorumi saisi lisää voimavaroja.

– Olemme hakeneet rahoitusta muun muassa nuorten rauhantyöhön sekä vähemmistöuskontojen voimaannuttamiseen koulutuksella.

Myös uskontolukutaidon lisääminen on USKOT-foorumien työlliställä. Toimittajien 12 tunnin koulutus aiheeseen toteutuikin marraskuussa 2023.

– Olemme suunnitelleet omaa uskontolukutaidon koulutusohjelmaa myös nuorisotyöntekijöille. Radikalisoinnin ehkäiseminen olisi sen ohjelman yksi tavoite.

Rauhan eteen pitää toimia koko ajan

Monien uskontojen ja katsomusten parissa työskentely ei ole helppoa. Liikkuvia palasia on paljon, ja ennalta-arvaamaton maailmantilanne voi nopeastikin heilauttaa uskontojen yhteisymmärrystä.

Katri Kuusikallio kokee työnsä monien uskontojen rajapinnassa hyvin merkitykselliseksi.

– Tärkeintä on, että saan omalta osaltani olla mukana rauhan rakentamisessa.

Toiminnanjohtaja kertoo, että hänen lempiajatuksensa on, että aina pitää pysyä toimimaan. Hankalissa tilanteissakaan ei saa jäädä vellomaan ahdistukseen ja muihin tunteisiin.

– Kun rauhaa ylläpidetään, niin kyseessä ei ole mikään staattinen tila. Rauhan eteen pitää toimia koko ajan, ja on aina parempi, mitä enemmän niitä toimijoita on.

Kuusikallio kertoo saavansa työhönsä voimia hyvästä palautteesta. Juuri muutama viikko sitten eräs kansanedustaja luonnehti USKOT-foorumia jännitteiden lievittäjäksi ja ristiriitojen kannattelijaksi.

– Kannattaa lähteä siitä, että asiat eivät ole joko–tai, vaan sekä–että. Suurissakin ristiriidoissa on tärkeää säilyttää kosketus siihen toiseen osapuoleen.

Toiminnanjohtajassa herättääkin suurta kunnioitusta se, kun joku ennakoasenteistaan huolimatta haluaa sinnikkäästi säilyttää yhteyden toiseen osapuoleen.

– Pidän hyvänä puntarina sitä, rakentaa jokin asia yhteyttä, vai erottaako se ja luo vihaa. ♦

Limppu Witick piti työpaikallaan Lentävänniemen Mansikkapaikassa kristinuskon eläin-suhdetta pohtineen taidenäyttelyn Emonrakkkaus. Sen luomisprosessi oli hänelle vaikein tähän mennessä pidetyistä näyttelyistä. "Sen tekemisen ajan olen oikeastaan koko ajan joko itse imettänyt tai odottanut vauvaa. Melua, vilskettä, pahoinvointia, naurua, rakkautta ja monien tunteiden myllerrystä on siis riittänyt ympärilläni."

LUOTUJEN PUOLESTA TAITEEN KEINAIN

Harjun seurakunnan seurakuntaneuvoston jäsen ja vapaaehtoinen Laura "Limppu" Witick uskoo, että harva ihminen haluaa eläimille paha. Vastuun välttely sen sijaan voi olla yleisempää: ei halutakaan tietää, mitä kaikkea sikaloissa tai turkistarhoilla tapahtuu. Ajatuksensa teologiasta ja eläinten kohtelusta hän yhdistää taiteessaan.

TEKSTI: Asta Kettunen KUVAT: Hannu Jukola

Kokkolasta kotoisin oleva Laura sai lempinimen Limppu jo lapsena. Taiteilijanimi siitä tuli paljon myöhemmin. Kuvataiteesta hän muistaa tykänneensä aina, ja kävi lasten ja nuorten kuvataidekoulua. Lukiossa hän oli kuvataidelinjalla.

– Sitten kyllästyin ja hain lukemaan teologiaa. Pappiksi oli tarkoitus ryhtyä, ja sinne päinkin tuntuu vievän. Kuitenkin myös kiinnostus kuvataiteeseen palasi, kun teologisessa ei ollut koko ajan joku opettamassa, miten pitää tehdä.

Valmistuttuaan teologian maisteriksi Itä-Suomen yliopistosta vuonna 2016 hän ryhtyi vapaaksi taiteilijaksi.

– Silloin minulla oli mahdollisuus koettaa jotain uutta. Aluksi tein tilaustöitä, kuten lemmikkien muotokuvia, kunnes kallistuin oman taiteen tekemisen puolelle.

Seuraavana vuonna pidetyn näyttelyn avajaisissa puheet pitivät yhdysvaltalainen kirjailija, feministi ja eläinten oikeuksien puolestapuhuja Carol J. Adams sekä pappi, tutkija ja ekoteologi Pauliina Kainulainen.

– Joskus tulee idea, toisinaan vain teen kuvan eläimestä. Tykkään kyllä kätkeä teoksiin symboleita, Witick kuvaa teostensa syntyä.

Kun Witick osallistui eläinteologiseen konferenssiin Isossa-Britanniassa, piti kristillisiin kasvissyöjä- ja vegaaniliikkeisiin keskittynyt David Clough kuvataiteen ja teologian yhdistämistä eläinten kohteluun ainutlaatuisena. Samoilla linjoilla on ollut anglikaanipastori, kirjailija ja eläinten oikeuksien puolestapuhuja Andrew Linzey, jonka kanssa Witick on käynyt keskustelua sähköpostitse.

Eläinteologia on Witickin mukaan sitä, että otetaan eläimet mukaan kristilliseen keskusteluun, kaikkein persoonallisuuden piirteineen, tuntemuksineen, iloineen ja suruineen. Termi on peräisin Linzeyltä.

– Eläinteologialla ei siis yleensä tarkoiteta neutraalia eläimiin liittyvää ajattelua, vaan siinä on mukana moraalinen ulottuvuus.

Hän avaa tätä ajattelua tutkimusjulkaisuun *Eläinteologia ja eläinoikeudet kirkon kysymyksenä* (toim. Kari Latvus ja Heikki Pesonen, Kirkon tutkimus ja kou-

lutus 2023) kirjoittamassaan artikkelissa. Se pohjautuu hänen pro gradu -tutkielmaansa, jonka pääotsikona on Eläinrakas Jumala.

Esipuheessaan julkaisun toimittajat toteavat sen pyrkivän edistämään keskustelua eläinoikeuksista ja eläinteologiasta, joka on vielä uusi ala. "...toivottavasti jossakin vaiheessa kirkossa voidaan myös linjata keskeisiä näkökohtia eläinten oikeuksista ja eläinetiikasta."

"Ihminen pystyy tekemään moraalisia päätelmiä, ja siksi ihmisellä on vastuu myös eläimistä."

Asetelma ei heidän mukaansa ole helppo, sillä "Eettinen näkökulma kattaa myös kysymyksen maatalouden parissa työtä tekevien ihmisten työstä, toimeentulosta, jaksamisesta ja kunnioituksesta."

Eläinten oikeuksista Limppu Witick kiinnostui 9. luokalla, kun Oikeutta eläimille -järjestön edustaja jakoi kadulla esitteen turkistarhauksen ongelmista.

– Vuonna 2013 liityin Animaliaan vapaaehtoiseksi, koska koin tärkeäksi parantaa eläinten oikeuksia. Nämä kaksi asiaa, kuvataide ja eläinten oikeudet, yhdistin teologisessa: aikaisemmin en tajunnut, että ne voisi yhdistää.

– Yritin kyllä kysellä eläinten oikeuksista riparilla, mutta kysymykset ohitettiin. Sitten törmäsin Teuvo Laitilan artikkeliin eläinteologiasta.

Kristityn vastuu eläimistä

Eläinten oikeuksien tunnustaminen ja niiden hyvinvoinnin lisääminen kuuluvat Witickin mukaan kristityn vastuuseen.

– Kristinuskon mukaan ihmisellä on erityinen arvo Jumalan kuvana. Ihminen pystyy tekemään moraalisia päätelmiä, ja siksi ihmisellä on vastuu myös eläimistä.

– Ei siis vain pyritä pitämään niitä hengissä, vaan oikeasti mietitään, mikä eläimille on parasta.

Kysyttäessä sitä, kenen vastuulla tuotantoeläinten eettinen kohtelu on, pallottelevat kuluttajat, tuottajat, teollisuus ja kauppa sitä toisilleen.

– Kristityn pitää uskaltaa ottaa vastuu omiin käsiin eikä ajatella sen kuuluvan jollekulle muulle.

Witick muistuttaa kristinuskon suurista arvoista: myötätunnosta, rakkaudesta ja kanssaelämisestä.

– Kuten Linzey kirjoittaa: ihmisillä on kyky heijastaa jumalallista rakkautta kaikkea luotua kohtaan. Aika harvassa rukouksessa kuitenkaan noteerataan eläimiä tai sitä, minkälaista on eläinten hyvä kohtelu.

Myöskään lemmikin kuoleman aiheuttamaa surua ja kaipausta ei monesti tahdota ottaa vakavasti, vaikka joitain sururyhmiä onkin nykyään järjestetty.

Eläinten läsnäolon on todettu lisäävän hyvinvointia. Kristityn ei kuitenkaan pitäisi materialisoida maailmaa.

– Ihmiskunta ja eläinkunta ovat linkittyneet toisiinsa. Toisaalta minua ärsyttää, miten kaiken ajattelun aina liittyvän ihmisiin.

Eläinmessu suunnitteilla

Witickin Satu Saarikon kanssa koostama kirja *Suojele luotujasi – huokauksia eläinten puolesta* (Kirjapaja 2023) julkaistiin vastikään Pispalan kirkossa. Teoksen pohjana on ajatus siitä, että eläimet ovat tärkeä osa Jumalan luomaa maailmaa ja arvokkaita omana itsenään.

Yhdessä indie-artisti Kaisla Tuulin kanssa Witick on hakenut apurahaa uudenlaisen erityisjumalanpalveluksen, Eläinmessun, säveltämiseen ja sanoittamiseen. Hän on myös kiertänyt luennoimassa eläinteologiasta. Häneltä on kysytty muun muassa sitä, pääsevätkö hyttyset taivaaseen.

Witick ihmettelee, miten eläinten oikeuksien huo-

Lemmikkikissa popsii lihaa, kuten muutkin lajikumppaninsa. Toisaalta Ruffe saattaisi olla jo kuollut, jos sitä ei olisi haettu Limppu Witickin perheeseen eläinten turvakodista.

”Joihinkin eettisiin kysymyksiin haluttaisiin hirveästi mustavalkoinen vastaus, mutta asiat ovat yleensä monimutkaisia.”

—> mionottaminen muka tekee ihmisten elämän vaikeaksi. Niin kuitenkin moni mieltää. Hän on allekirjoittanut aloitteen lihankäytön puolittamisesta Tampereen seurakunnissa, ja kummastelee, miten kasvisruokaan siirtyminen voi onnistua yrityksissä, mutta ei kirkossa.

Hän huomauttaa ihmisen olevan eri tilanteessa kuin lihaa syövän eläimen:

– Ihminen pärjää ilman lihaa ja ilman eläinten vahingoittamista. Sitä paitsi ihmiset syövät liikaa lihaa ruokavaliionsa nähden – ja pienellä rahalla.

Vegaaniruoka ei myöskään hänen mukaansa ole kalliimpaa tai vaikeampaa tehdä.

– Kukaan ei kuitenkaan voi olla täysin vegaani: aina tulee vastaan jokin paperi, jossa on jänisliimaa – mutta pitää yrittää tehdä parhaansa.

Kannattaa ottaa selvää

Witick pitää tärkeänä tutustua tosiasioihin.

– Aika paljon juttelen näistä asioista tuottajien kanssa – myös turkistuottajien. On kiva, kun ei tarvitse epäillä kaikkea netistä lukemaansa, koska on saanut realistista tietoa esimerkiksi siitä, onko jokin käytäntö yleinen tai liioittelevatko jotkut joitain asioita.

– Olen aika tarkka sen suhteen, että faktojen pitää olla oikein, enkä halua luoda mitään turhia kärjistyksiä.

– Joihinkin eettisiin kysymyksiin haluttaisiin hirveästi mustavalkoinen vastaus, mutta asiat ovat yleensä monimutkaisia.

Hän ei ole pohtinut paljon metsästystä, vaan pikemminkin massatuotantoa.

– Mutta on metsästys parempi vaihtoehto. Toisaalta harva metsästäjä taitaa olla ”riistavegaani”: aika moni varmaan valitsee lisäksi sen nakkipaketin.

Myös jotkin metsästyksen käytännöt herättävät kysymyksiä. Esimerkiksi se, miksi supikoiria saa tappaa niiden imetysaikana, olkoonkin kyseessä haitallinen vieraslaji. Witick onkin tehnyt siitä rukouksen:

Suojele supikoiraa

*Halveksittu,
lainsuojaton,
haitallinen vieraslaji.*

*Auta meitä näkemään toisin:
emonsa kohdussa punottu ihme,
kuten meistä jokainen.*

Parhaillaan Witick työskentelee vapaaehtoiskoordinaattorina Kansalaistalo Mansikkapaikassa Lentävänniemessä, mutta on pian jäämässä äitiyslomalle.

Aiempana vauvuvuonna syntynyt teksti Siunaa meidän kissaa antaa nyt perspektiiviä hankalina päivinä:

Niin paljon kuin kissaa ihailenkin, joskus huomaan olevani kohtuuton häntä kohtaan.

*Pyydän kärsivällisyyttä, pyhä Jumala:
en haluaisi turhaan menettää hermojani,
kun kaikki ei menekään mieleni mukaan.*

Witick sanoo olevansa tasainen uskonnollinen – ei uskoaan piilotteleva, mutta ei toisaalta järjestyttäviä uskonelämyksiä kokeva. Uskonasioihin hän tutustui lapsena seurakunnan kerhoissa.

– Minulle usko on luottamusta hyvään, mutta niin kauan kuin on motivaatiota ja uskoa parempaan maailmaan, jo se on uskoa Jumalaan. ♦

Emonrakkaus

”**Emonrakkaus yhdistää** meitä monien muiden luotujen kanssa. Pintapuolisesti me kristityt ihailemme sitä. Puhumme Jumalasta rakastavana Isänä ja saarnaamme kunnioittavasti äidinrakkaudesta sekä Marian rakkaudesta poikaansa Jeesukseen. Vanhempien rakkaus jälkikasvuun kohtaan on pyhää, ainakin mitä tulee ihmisiin.

Harvoin me kristillisin sanakääntein puolustamme emojen oikeuksia hiovata poikasiaan tai poikasten oikeutta emoon: Sikoja, jotka synnyttävät ja imettävät poikasensa pienissä, liikkumisen estävissä häkeissä; Vasikoita, jotka riistetään emoiltaan ensimmäisinä elinpäivinä maidontuotannossa; Broilerinpoikasia, jotka eivät saa koskaan edes tava-ta emoaan.”

(Ote esittelytekstistä Emonrakkaus-näyttelyyn)

Kuva: Sanna Krook

Ystäväpiiri-toiminta lievittää iäkkäiden ihmisten yksinäisyyttä ryhmätoiminnan avulla. Kuvituskuva.

Helpotusta yksinäisyyteen Tesoman Ystäväpiiristä

Ikääntyville ihmisille suunnattu Ystäväpiiri-ryhmä alkaa helmikuussa Tesoman kirkolla.

Vanhustyön keskusliiton kehittämässä Ystäväpiiri-ryhmätoiminnassa tapaavat iäkkäät ihmiset, jotka haluavat tutustua uusiin ihmisiin ja joita yksinäisyys on koskettanut. Ryhmää ohjaavat koulutetut Ystäväpiiri-ohjaajat, ja ryhmän toteuttaa Harjun seurakunta.

Ryhmään osallistuu enintään kahdeksan henkilöä, ja se kokoontuu 12 kertaa kevään aikana.

Ryhmän kantavia voimia ovat mukava yhdessä-olo sekä yksinäisyyden tunteen lievittäminen ja jakaminen. Jokainen ryhmä on osallistujien näköinen: kaikki voivat vaikuttaa siihen, mitä yhdessä tehdään ja toiminta suunnitellaan kaikille sopivaksi.

Ystäväpiiri-ryhmä kokoontuu tiistaisin kello 10–12. Ohjaajat tapaavat osallistujat ennen ryhmän alkamista.

Tiedot ilmoittautumisesta sivulla B 3

Yhteisvastuu taas liikkeelle Tuomiokirkkoseurakunnassa

Yhteisvastuukeräyksen avausmessu pidetään sunnuntaina 4. helmikuuta kello 10 alkaen Tuomiokirkossa.

– Tämä messu aloittaa myös seurakuntamme piispantarkastuksen, ja on ainoa jumalanpalvelus tänä sunnuntaina seurakuntamme alueella. Kirkossa voi myös tutustua upeaan diakoniapuuhumme, vinkkaa diakoniatyöntekijä **Hanna Välimaa**.

Messun jälkeen on tarjolla soppatykyistä keittoa Tuomiokirkon pihassa, ja vapaaehtoinen maksu tilitetään Yhteisvastuun hyväksi.

Kirkon sisäpuolella on heti messun jälkeen myynnissä leipomuksia ja käsitöitä. Myös korttimaksu ja MobilePay onnistuvat.

Välimaa innostaa kaikkia lähtemään mukaan lipaskerääjäksi. Heitä tarvitaan esimerkiksi Markkinamaanantaina 5. helmikuuta, jolloin keskustan alueella on yhteisvastuun lipaskeräyksen paus kello 10–15.

Omaan seurakuntaan Yhteisvastuun keräystuotosta jää neljännes.

– Tänä vuonna Keskustorin Vanha kirkko täyttää jo 200 vuotta. Oma keräysosuutemme käytetäänkin Vanhassa kirkossa tehtävän työn kautta nuorten ulkopuolisuuden ehkäisyyn. Monipuolisen toiminnan avulla luodaan yhteisöllisyyttä ja

vähennetään yksinäisyyttä, Välimaa huomauttaa. Ilmoittautumiset kerääjiksi: p. 050-329 5336 tai hanna.valimaa@evl.fi

Lisätietoja tämän vuoden yhteisvastuukeräyksen kohteesta: yhteisvastuu.fi/2024

Tänne kaivataan uusiakin lipaskerääjiä, herättelee Tuomiokirkkoseurakunnan diakoniatyöntekijä Hanna Välimaa.

Kevään Voimasanoja-illat tarjoilevat toivovoimaa

Päihderiippuvuudet, ympäristöahdistus ja masennus koskettavat tavalla tai toisella jokaisen suomalaisen elämää. Mistä löydämme näkökulmat, jotka vievät meitä yksilöinä ja yhteisöinä eteenpäin?

Pirkanmaan Pipliaseuran ja Ahjolan kansalaisopiston Voimasanoja-illoissa etsitään Tampereen seurakuntien Toivon vuoden innoittamana toivoa vaikeiden tilanteiden ja tunteiden äärelle. Kolmessa luento- ja keskusteluillalla kuullaan sekä asiantuntijoita että kokemusasiantuntijoita.

Tiistaina 13.2. etsitään toivoa päihderiippuvuuteen päihdelääkäri Kaarlo Simojoen ja Tampe-

reen Eteläisen seurakunnan projektityöntekijä Antti Mäkisen kanssa. Ympäristöahdistukseen toivon näkökulmia avaavat tiistaina 12.3. kirjailija Anni Kytömäki ja Lempäälän lukion Ilmastosoturit.

Sarjan viimeisessä illassa tiistaina 9.4. toivoa etsitään masennukseen. Mukana ovat tällöin kirjailija ja terapeutti Miia Moisio ja diakoniatyöntekijä Tytti Longi, joka käsittelee aihepiiriä etenkin alle 29-vuotiaille suunnatun Walkin -terapian näkökulmasta.

Kaikki illat järjestetään pääkirjasto Metson Pihlaja-salissa kello 18–19.30. Illoissa on varattu runsaasti aikaa kysymyksille ja keskustelulle.

Terapiaa pyhiinvaelluksen ja kirjoittamisen avulla

Pispalassa aloittaa keväätalvela terapiaryhmä, jonka teemoina ovat pyhiinvaellus ja kirjallisuus. Teemoja käsitellään kirjallisuusterapiaohjauksen keinoin.

– Kirjallisuusterapia ja luova kirjoittaminen ovat eri asioita. Kirjallisuusterapiaohjauksissa ohjaaja ei arvioi tekstejä millään tavalla. Jokainen osallistuja kirjoittaa sillä tavalla kuin itse siinä hetkessä parhaaksi näkee, kertoo ryhmän ohjaaja, sosiaalityöntekijä **Marjo Niittumäki**.

Teemoina ovat syksyn työskentelyn jatkona pyhiinvaelluksen seitsemän avainsanaa. Aiheina ovat kiireettömyys, vapaus,

huolettomuus, hengellisyys, jakaminen, yksinkertaisuus ja hiljaisuus.

Kirjallisuusterapiassa keskustelun ja kirjoittamisen pohjana käytetään kirjoja, lehtiä, äänitteitä, valokuvia ja videoita.

Pyhiinvaellus- ja kirjallisuusterapiaryhmä 6.2.–19.3. kello 17–18.30 Pispalan kirkolla. Kokoukset 6.2., 13.2., 20.2., 27.2., 5.3., 12.3. ja 19.3.

Ilmoittautumiset 31. tammi-kuuta mennessä: Marja Oksanen, marja.oksanen@evl.fi, p. 040 804 8152. Tiedustelut Marjo Niittumäki, marjo.niittumaki@gmail.com

TAMPEREEN
RAUHANYHDISTYS RY.

Nekalankulma 1, Tampere

**Seurat
pääsääntöisesti
keskiviikkoisin ja
lauantaisin klo 19
sekä sunnuntaisin
klo 16 ja 18.**

Ajantasaista toimintakalenteria ylläpidetään internetsivuilla, joista seurat on myös kuunneltavissa: tampereenrauhanyhdistys.fi

Herättäjä-Yhdistys

to 25.1. klo 18
Paavon päivän seurat
Emmauksessa

(Seurakuntien talo, Näsilinnankatu 26)

Seuraa ilmoittelua
www.h-y.fi/tapahtumakalenteri sekä
facebook-ryhmässä
Tampereen seudun körtit

Ev.lut. kirkon
lestadiolainen herätysliike
ESIKOISET

Talviseurat 27. - 28.1.
La klo 13, Su klo 12 ja 16
Lauantaina ilta messu klo 17

Seurat ja pyhäkoulu
Sunnuntaisin klo 15

Tervetuloa!

Uudenkylän srk-talo
Ali-Huikkaantie 13b, Tre
www.esikoiset.fi

**ILMOITA
SILTA-LEHDESSÄ**

Mediamyynti

Pirjo Teva 040 680 4057
pirjo.teva@kotimaa.fi

Juha Kurvinen 040 665 5983
juha.kurvinen@kotimaa.fi

Silta
Tampereellinen
seurakuntalehti

Kuva: Suomen Pipliaseuran arkisto

Arabi-Israelin Pipliaseuran tiimi jakaa hengellisiä työkaluja parantumiseen, sovintoon, rakkauteen ja toivoon. Lapsille jaetaan lastenraamattuja, ja ihmisiä tavoitetaan myös sosiaalisessa mediassa.

Pyhän maan Pipliaseurat toimivat yhdessä konfliktin keskellä

Kristilliset seurakunnat ja yhteisöt jatkavat palvelutyötä ja ovat kärsivien ihmisten tukena sodan keskellä Lähi-idässä. Vaikeista olosuhteista huolimatta alueella toimii kolme Pipliaseuraa: Israelin, Arabi-Israelin ja Palestiinan seurakunnat.

Sota vaikuttaa Pipliaseurojen toimintaan monin tavoin: Gazassa Pipliaseuran toimisto tuhoutui pommituksissa, jotkut työntekijät ovat saaneet komennuksen armeijaan Israelissa sekä ilmahälytykset ja sähkökatkokset keskeyttävät työn. Työntekijät ovat toistaiseksi kunnossa, ja koko kansainvälinen Pipliaseurojen verkosto rukoilee rauhaa Pyhälle maalle.

– Otin yhteyttä kollegoihini kahdessa muussa Pipliaseurassa. Huolimatta kaikkien osapuolten omasta taakasta mietimme yhdessä, miten Pipliaseurat vastaavat tähän haasteeseen, kertoo Arabi-Israelin Pipliaseuran pääsihteeri.

Järkytys konfliktin alkamisesta karisi nopeasti, ja jo toisella viikolla sodan alkamisesta Pipliaseurat aloittivat avunannon omien yhteisöjensä keskellä.

– Pohdimme, kuinka Jumala reagoisi, jos hän olisi läsnä ja pyrkisi taistelemaan pimeyttä vastaan Jumalan valtakunnan periaatteiden avulla. Kristittyinä pidättäydymme polarisoimasta tilannetta, pääsihteeri sanoo.

Arabi-Israelin Pipliaseuran tiimi jakaa hengellisiä työkaluja parantumiseen, sovintoon, rakkauteen ja toivoon. Lapsille kouluissa ja seurakunnissa jaetaan *Rauhan kuningas ja hänen nuoret seuraajansa* -niminen lastenraamattu, joka kertoo rauhasta ja sovinnosta. Seura tavoittaa toivon sanomalla paljon ihmisiä sosiaalisen median kautta.

Ihmiset hakevat turvaa kirkoista

Kirkkorakennuksista palestiinalaisalueilla on tullut kodeistaan paenneiden kristittyjen pyhäkköjä, jotka tarjoavat turvaa ja suojaa kaaoksen keskellä. Kun ihmisten kodit ovat tuhoutuneet, kirkot tarjoavat väliaikaisen turvapaikan niille, jotka etsivät lohtua.

Palestiinan Pipliaseuran kriisiryhmä seuraa tilannet-

ta ja tekee parhaansa tukeakseen ihmisiä mahdollisimman tehokkaasti. Pipliaseura johtaa kirkkojen hätäaputyötä ja jakaa apua sitä tarvitseville ihmisille.

– Pipliaseura jatkaa elävänä todistuksena ja seisoo Kristuksen ruumiin ja kirkon rinnalla. Arvostamme rukouksianne ja tukeanne tänä vaikeana aikana, kertoo Palestiinan Pipliaseuran pääsihteeri.

Seura on myös aloittanut sosiaalisen median kampanjoita tarjotakseen hengellistä ja emotionaalista tukea Gazan ja Länsirannan väestölle. Monista liikkumisrajoituksista ja suurista jännitteistä huolimatta Palestiinan Pipliaseura toimii edelleen myös Länsirannan alueilla.

Humanitaarista ja hengellistä apua

Israelin Pipliaseura osallistuu aktiivisesti sekä humanitaariseen että hengelliseen apuun tarjoten pyhiä kirjoituksia, lohtua ja välttämättömiä tarvikkeita rakkaitaan ja kotejaan menettäneille ihmisille.

Israelin Pipliaseuralla on ratkaiseva rooli humanitaarisen avun toimittamisessa Israelissa käynnissä olevasta sodasta kärsiville. Kun väestö kamppailee pelon ja epävarmuuden kanssa, Pipliaseura on noussut tuen ja lohdutuksen lähteeksi.

– Me kaikki rukoilemme yhdessä molempien kansojen pelastuksen puolesta, rauhan palauttamiseksi ja kärsivien puolesta. Rukoilemme viisautta ja johdatus- ta meille kaikille tässä tilanteessa, Israelin Pipliaseuran pääsihteeri sanoo.

Israelin ja Gazan välinen sota on vallannut kaikki uutiskanavat ja jakanut maailman. Sota vaikuttaa kaikkiin alueisiin ja yhteisöihin Israelissa ja Länsirannalla, mutta kolmen Pipliaseuran palvelutyö tuo edelleen ykseyttä sinne, missä on jakolinjoja, toivoa sinne, missä on epätoivoa ja rakkautta sinne, missä on kärsimystä. ♦

Hanna Paavilainen

Kirjoittaja työskentelee verkkoviestintäpäällikkönä Suomen Pipliaseurassa.

Harjun seurakunta tukee Pipliaseurojen työtä Pyhällä maalla.

Messukylän kirkon seinissä on satojatuhansia tiiliä. Joku ne on tehnyt, joku muurannut ja joku on ampunut kiväärinluodin kirkon tiiseinään. Näistä ihmisistä Messukylän seurakuntapastori ja kirjailija Jari Kuusi on kirjoittanut kolmiosaisen kirjasarjan, jonka viimeinen osa valmistui syksyllä.

TEKSTI: **Anneli Kanto** KUVAT: **Hannu Jukola**

Maantieteellisesti kirkko on yksi kärki kolmiossa, jonka toinen kärki osoittaa mäenrinteessä seisovaan työväentaloon. Kolmas kärki on järkyttävä. Se on Vilusenharjun soramontussa sijaitseva vuoden 1918 sisällissodan teloituspai- kka.

Kirkollakin oli sodassa osansa, sillä sen tornista syyti luoteja punaisten kuularuisku, jota ylämäkeen hyökkäävät valkoiset hyvällä syyllä nimittivät Kuolemankukoksi. Kirkon ympäristössä käydyistä taisteluista todistavat edelleen luodiniskemät seinätiilissä.

Paikalliset tapahtumat ja tapahtumapaikat innoittivat **Jari Kuusen** kirjoittamaan teloituspai- kkaan liittyvän roma- nin *Piinaviikko 1918*, joka ilmestyi vuonna 2018. Kuusi ei suunnitellut teosta trilogian aloitusosaksi, mutta sel- lainen siitä tuli.

Kun ensimmäinen osa oli valmistunut, kirjoittajan mieli alkoi kysellä, mitä henkilöille sitten tapahtui. Toinen osa, *Tummanpunaiset vuodet*, viittaa paitsi aatteen, myös tiilen väriin. Tiilitehdas kehittyi, tehostuu, modernisoituu ja joutuu kolmannessa osassa elementtiteollisuuden syrjäyttämäksi. Kirja saikin nimekseen *Milun hiipuva hehku*.

Tiiliruukkien kaupunki

Tampere oli aikanaan pumpulitehtaiden ja suutareiden kaupunki: Finlayson, Tampella, Suomen Trikoo, Verka- tehdas, Klingendahl, Attila, Aaltosen kenkätehdas. Sittem- min sotakorvausteollisuus nostatti metallitehtaita, kuten Lokomon ja Valmetin. Tampellakin muutti tuotantosuun- taa koneisiin.

Tehtaat muurattiin tiilestä, ja jossain ne tiilet tehtiin.

– Ehkä tiiliteollisuus on niin alkutuotantoa, että em- me tule ajatelleeksi Tamperetta tiilitehtaiden kaupunkina, vaikka täällä on sellaisia ollut kolmisenkymmentä. Nalka- lan Tiiliruukinkatukin on saanut nimensä paikalla sijain- neesta tiilitehtaasta. Messukylän Vehmaisissa toimi tiili- tehdas, ja tiilitehtaan työntekijöille rakennettiin Saviky- läksi nimetty asuinalue, Kuusi kertoo.

Tiilenteko ja tiilitehtaat ovat näkökulma, josta Kuusen trilogiassa katsellaan Messukylän, Tampereen ja koko Suo- men yhteiskunnallista kehitystä.

Pitkä ajanjakso sisällissodasta 1960-luvun lopulle, pal- jon henkilöitä ja laaja-alaiset tapahtumat tarkoittavat, et- tä kirjailijalla oli käsissään mittava materiaali. Jari Kuusi myöntääkin, että välillä oli mennä usko työn valmistumi- seen, vaikka hän ei esikoiskirjailija ollutkaan. Esikoisteos oli keskiajalle sijoittuva *Veli Martin tarina*.

Trilogiaan kului lopulta kuusi vuotta, 2017–2023, sillä kirjoitustyö piti tehdä papin viran ohessa.

– Kirjoitin vaistonvaraisesti, ja oli kieltämättä vaikeata pitää rakenne koossa, koska kirjoissa käsitellään sekä yk- silöiden että yhteiskunnan kehitystä.

Tiiliä, aatteita, ihmisiä

Messukylän kirkon punatiilet on leivottu ja poltettu paikallisissa tiiliruukeissa. Kirkko on myös kokenut sisällissodan taistelut ja kantaa luodiniskemiä seinissään, näyttää Jari Kuusi.

Messukylän pappi Jari Kuusi on kirjoittanut kolmiosaisen kirjasarjan Messukylän tiilitehtaiden ja työväenyhdistyksen ihmisistä, mutta hahmon on saanut myös seurakunnan pappi.

Aatteet yhdistävät ja erottavat

Lähdekirjallisuuden lisäksi Kuusi käytti kuulemiaan kertomuksia.

– Olen kotoisin Vehmaisista, ja olen kuullut tarinoita sekä sisällissodasta että työväenliikkeestä, jossa oli mukana sukulaisiani. Aloin itsekini muistaa enemmän, kun teoksia kirjoitin, hän kertoo.

Kuusi painottaa, etteivät hänen kirjansa ole poliittisia, vaikka heti ensimmäisestä osasta lähtien aatteet vaikuttavat ihmisiin ja poliittiset jakolinjat erottavat heitä.

– Sekä henkilöiden välillä että heissä itsessään sisäisesti pitää olla vastakkaisuutta, mutta kirjoittajana pyrin tasa- puolisuuteen, enkä asetu kenenkään puolelle. Tuon esille sekä jaloutta että alhaisuutta aatteista riippumatta.

Trilogia alkaa sisällissodasta, jota seuraavat oikeistolaisuuden nousu ja Lapuanliike, sodat, poliittisen tasapainon keikahdus vasemmalle puolelle, asekatkenta, sodan vaurioittamat mielet, sotakorvaukset ja jälleenrakennus. Viimeisessä osassa nousee 60-luvun radikalismi.

– Aihetta piti rajata ja päättää, mitkä yhteiskunnalliset muutuskohdat otan mukaan, Kuusi sanoo.

Pappi ja työläisnainen

Läpi trilogian kulkevat pappi Lindellin ja työväenliikettä edustavan Annin henkilöt. He kohtaavat Piinaviikossa, ja sen jälkeen näiden kahden kohtalot risteävät koko heidän elämänsä ajan.

Jari Kuusi kertoo, että Lindellin hahmon taustalla vaikutti Messukylän kirkkoherra Kaarlo Magnus Olander, joka yritti sovittaa punaisten ja valkoisten välillä. Muualta tulleet punaiset polttivat pappilan, ja kellariin paenneelle papille perheineen olisi käynyt huonosti, ellei paikallinen punakaarti olisi heitä pelastanut.

– Papit kuvataan kirjallisuudessa usein hölmöinä tai roistoina. Lindell on vastaveto tälle. Hän tekee moraalisia

ratkaisuja ja toimii niin kuin oikeaksi näkee, vaikka joutuu- kin siitä kärsimään. Halusin kertoa, että kaikki papit eivät olleet samanlaisia silloinkaan, Kuusi kertoo.

Trilogian läpikäyvä päähenkilö on Anni, sarjan alussa nuori nainen, jonka elämänvaiheet ovat moninaiset ja kovatkin. Vaikka aikuisuuden kynnyksellä olevan tytön tunne-elämään eläytyminen ei ollut helppoa, kirjailija kertoo mieltuneensä eniten juuri Anniin.

– Anni on rakastettava nainen, joka edustaa puhtautta. Hän on eräänlainen naisen ihannekuva ja lahjakas nainen. Hän etenee työelämässä ja yhdistyselämässä niin pitkälle kuin niissä oloissa saattoi päästä. Näen hänen hahmosaan nykyaikaisen naisen menestystarinan.

Ihminen pysyy samana

Kirjan kirjoittaminen on suuri urakka, saati sitten trilogian valmiiksi saattaminen. Jari Kuusi sanoo tuntevänsä tyytyväisyyttä siitä, että on kirjat kirjoittanut. Mielessä kuplii jo uusi romaanin aihe, ja muotona yhdenpäivänromaanin houkuttelee.

Jari Kuusi kertoo, että Messukylä-trilogian myötä oma käsitys historiasta kirkastui ja terävöityi. Romanisarjan henkilöt taas kulkivat kauan mukana haamuina ja keskustelukumppaneina, mutta hiljalleen kirjailija on heistä etäännytynyt.

– Pohjimmiltaan olemme samanlaisia ajasta toiseen. Ihmissyys meissä säilyy samana, ja kutakin aikakautta pitää ymmärtää sen olosuhteista käsin. Toisaalta jokainen sukupolvi tekee omat virheensä ja lyö päätänsä seinään, vaikka toivoisi, että historiasta voitaisiin oppia.

Entä mitä Jari Kuusi ajattelee pappeudesta?

– Papin tehtävä on asettaa itsensä sivuun, unohtaa itsensä ja nähdä toinen. Asettaa toisen ihmisen tarpeet omien tarpeidensa edelle. Tosin on todettava, että pappikin onnistuu tässä yleensä kovin vajavaisesti. ♦

Luovan työn paloa

Ioissa vuonna 21-vuotiaalta Kuura Juntuselta ilmestyi kirja *Mähän tiesin, ettei täällä ole mitään* (Kustannus Z).

– Siinä puhuin asioista, jotka olivat silloin niin lähellä, mutta nyt se tuntuu nuoren ihmisen kirjalta.

Juonta varten hänellä sinkoili päässä ”hirveän monta ideaa”, mutta samalla kun yksi ajatus vei yhtäälle ja toinen toisaalle, oli myös käytävä koulua. Nyt hän opiskelee Tampereen yliopistossa englantia. Suomi ja englantia ovat hänestä kauniita.

– Kun olin tosi pieni, halusin tehdä elokuvia. Kuvasin siskoani ja kavereita videokameralla.

Teatterin tekemisen makuun hän pääsi Tampereen yhteiskoulun lukiossa, joka on ilmaisutaidon erityislukio.

– Menin sinne tekemään elokuvia, mutta en tehnyt niitä. Ensimmäisenä vuonna keksimme, että meidänhän täytyy tehdä musiikki – ja sitten teimme musiikkia.

Lukion jälkeen hän kirjoitti tekstejä kavereille. Sitten hän näki verkossa Tukkatheaterin hakevan uusia harrastajia, ja päätti lähteä kokeilemaan.

– Teatteri on siitä kätevä, ettei siinä ole jälkityötä, kuten värikorjailua ja leikkausta. Se pitkä valmisteluvaihe on takana, ja kun kaikki tapahtuu nyt, siitä tulee ihana adrenaliini-

nivyöry.

– Tykkään myös siitä, että saa tehdä töitä näyttelijöiden kanssa, yhdistää ideoita. Yhteistyö on ihanaa!

Viime keväänä hän oli mukana Taru Kumara-Moision käsikirjoittamassa ja ohjaamassa *Maaailmanlopun hyvä ihminen* -näytelmässä.

– Olin tekemässä valotekniikkaa, mutta kun pääroolin näyttelijä kerran sairastui, päädyin sijaiseksi. Kun en ollut näyttämöllä, kertasin tekstejä takahuoneessa, Juntunen nauraa.

Jos näyttämöllä tapahtuu jokin virhe, ei sitäkään pääse korjailemaan jälkikäteen. Eikä katsoja välttämättä huomaa koko asiaa, vaan voi ajatella sen kuuluvan esitykseen.

Suomalaista yleisöä voi olla vaikea saada eläytymään, tai mukaan esityksiin, joihin heidät on tarkoitus saada osallistumaan.

– Tänä vuonna esitimme *Niskavuoren Heeta* yleisölle, joka koostui osittain espanjalaisista. Oli ihanaa, miten kannustavia katsojat olivat, iloitsee koulussa pitkää espanjaa lukeut Juntunen.

Isoja unelmia

– Mulla on isoja unelmia, mutta tää on ehkä väliunelma. Teatterin tekemisen lisäksi haluan kirjoittaa kirjoja, mutta tosiasiassa haluaisin tehdä vähän kaikkea: televisiota, elokuvia...

Nyt hän ohjaa Tukkatheaterille F. Scott Fitzgeraldin klassikkoromaaniin *Kultahattu*

(*The Great Gatsby*) perustuvaa näytelmää, jonka ensi-ilta on 2. helmikuuta.

Suunnitteilla on myös seuraava kirja, mutta yhden kirjan tehneenä Kuura Juntunen tunnustaa jännittävänsä, pystyykö kirjoittamaan tarpeeksi kiinnostavasti, kustantaako teosta kukaan, lukeeko sitä kukaan.

– Unelmointi on mun pahe. Unelmointi on helppoa, mutta unelmissa on se paha puoli, että ne pitää myös toteuttaa, energinen nuori aikuinen hymyilee.

Hän kuitenkin rohkaisee nuoria tarttumaan haaveisiinsa.

– Erityisesti jos tuntuu siltä, ettei uskalla tehdä jotain, koska muut kattoo sua. Muut ihmiset pelkäävät ihan samaa.

Ei kannata esimerkiksi ahdistua etukäteen siitä, ettei varmasti pääse johonkin kouluun.

– Asiat eivät ole mahdottomia, vaan epätodennäköisiä, ja todennäköisyyttä voi muokata. Mutta joskus täytyy tehdä muuta, ja samaan aikaan vaikka opiskella.

– Asioita voi tehdä myös sen takia, että ne ovat hauskoja. En halua tehdä sellaista luovaa työtä, jossa on suora linja, vaan että se tulee rehellisestä halusta ja palosta.

– Luova työ syntyy siitä, että sä teet, olet ja elät. Kaikki eläminen on aina hyväksi. ♦

TEKSTI: **Asta Kettunen**
KUVA: **Hannu Jukola**

Kasvaminen ja monenlaisten ihmisten tapaaminen antavat eväitä luovaan työhön. ”Olen tahallani hakeutunut tänne kasvamaan”, myöntää Tukkatheaterille *Gatsby*-näytelmän ohjaava ja dramatisoiva Kuura Juntunen.

Lukijalta

Kuva: Aarne Ormio

Miksi hämäräkytkimellä toimiva hautakymtilä siirretään?

Minulla on Kalevankankaan hautausmaalla hautakymtilä, joka toimii hämäräkytkimellä. Viime keväänä ja varmaankin taas valon lisääntyessä työntekijät siirtävät lyhtyni hautakiven taakse, vaikka se illalla hämärän tullessa vielä palaisi.

Marjami

Otitte yhteyttä hämäräkytkimellä toimivaan lyhtyyn liittyen. Lyhtynne oli siirretty keväällä hautakiven taakse ja halusitte tiedustella syytä.

Ohjeemme on, että kaikki lyhdyt vietäisiin kesän ajaksi pois hautausmaalta. Haudoilta jääneet lyhdyt ovat hoitotöiden tiellä ja ne voivat myös vahingossa vaurioitua hoitotöitä tehtäessä.

Työntekijämme siirtävät tarkoituksella hoitohaudoilta jääneitä lyhtyjä muistomerkkien taakse, jotta ne eivät olisi hoitotöiden tiellä (kukkamaiden kaivuu, kukkien istutus, nurmikön trimmeröinti ja niin edelleen).

Kevätsiivousta eli lehtien haravointia ja puhaltamista helpottaa, jos lyhdyt viedään keväällä pois myös niiltä haudoilta, joille seurakunnan hoitoa ei ole ostettu.

Mari Tjäder

Työnjohtaja

Kalevankankaan hautausmaa

Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä, Hautauspalvelut

Seurakunnan tilat ovat avoinna kaikille seurakunnan jäsenille

Seurakunnat ovat kilvan avanneet tilojaan kaikille pareille avioliittoon vihkimistä varten. Nyt viimeksi

siitä on uutisoitu muun muassa *Aamulehdessä* ja *Silta*-lehden numerossa 12/2023 koskien Messukylän seurakuntaa. Seurakunnan tilat ylipäätään ovat avoinna kaikille seurakuntalaisille. Ei siis mitään uutta uutisoinnissa.

Tietysti joskus aivan yksityistä tilaisuutta, esimerkiksi syntymäpäiväjuhliä varten seurakunta saattaa periä tiloistaan vuokran. Kyseinen tilaisuus ei silloin ole avoinna kaikille.

Uutisoinnissa on kuitenkin nyt tarkoituksellisesti annettu ymmärtää, että tämä tilojen avaaminen tarkoittaa esimerkiksi sateenkaariparien kirkollista vihkimistä avioliittoon vastoin kirkon nykyistä, virallista avioliittokäsitystä miehen ja naisen liittona. Se ei taida kuitenkaan olla mahdollista, kun tällaiseen vihkimiseen oikeutettuja vihkijäviranomaisia ei kirkossa ole.

Tuomiokapitulin päätöksestä julkisuuteen annettu uutinen on ollut omiaan aiheuttamaan hämmennystä. Onneksi *Silta*-lehti uutisoi tästä vihkimisestä, että "Tuomiokapitulin tiedotteesta todetaan, että kyseessä on päätös tilojen käytöstä. Kirkollisesta avioliittoon vihkimisestä päättää kirkolliskokous". Vihkijäviranomaisia, pappeja ei siis seurakunnissa ole – vielä!

Tuomiokapitulin ja yksittäisen seurakunnan päätös tilojen käytöstä ei ole sama kuin lupa kaikkia pareja koskevaan kirkolliseen vihkimiseen. Kristillisen avioliittokäsityksen muuttaminen ja siitä päättäminen kuuluu kirkolliskokoukselle – jos oikeasti sillekään.

Päätösvalta kirkkolain ja -järjestyksen mukaan ei ole tässä asiassa yksittäisellä seurakunnalla, eikä siis edes Tuomiokapitulilla.

Nykyisin voimassa olevan järjestyksen mukaan kirkollinen vihkijäviranomaisena, pappi, tekee tietoisena virkavirheen, jos vihki avioliittoon niin sanotun sateenkaariparin. Sitä kannattaa kunkin pappisvirkaa hoitavan, pappisvallassaan tai -lupauksessaan Jumalan sanaan Raamatussa sitoutuneena tunnossaan pohtia, erityisesti Pyhän Jumalan edessä.

Lauri Parvio

Eläkepastori

Kirjoita mielipiteesi Sillan lukijapalstalle!

Kirjoita Sillan yleisönosastoon mieltäsi askarruttavasta asiasta tai anna palautetta lehdestä. Tekstin ihannepituus on noin 1200 merkkiä välilyönteineen.

Lukijalta-palstalla julkaistavaksi toivottuihin teksteihin on aina liitettävä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Jos haluat tekstin julkaistavaksi nimimerkillä, laita

siitä maininta tekstin yhteyteen ja käytettävä nimi-merkki. Tällöin yhteystiedot jäävät vain toimituksen tietoon.

Palautetta ja lukijapostia voi lähettää osoitteisiin:

toimitus@siltalehti.fi,
Silta, Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä,
PL 226, 33101 Tampere
ja siltalehti.fi/palaute.

HENGEN LEIPÄÄ

Outi Niemi

Kirkon keskusteluavun
toiminnanohjaaja, emerita

Katseen voima

Kuulun katseella kasvatettuun sukupolveen. Pyhäkoulussa opetettiin Jumalan katseen löytävän kaikkialle sinne, minne kuljenkin. Itse asiassa tuo oppi on luonut minuun turvallisuuden tunteeni.

Toista oli äitini katse. Sen vaikutukset ovat olleet käsittelyssä pitkälle aikuisikään saakka. Lapsuudessaani sanat olivat kortilla; kasvua ohjaava kasvatusta muotoiltiin katseeseen.

Olen ikävuosieni ajan tiedostanut katseen voiman. Tunnistellut, miten minua katsotaan ja missä se minussa tuntuu. Myös se, miten itse katson. Millaisia viestejä katseellani tahtoon tai tahtomatta lähetän. Kuinka katseeni voi nostaa tai pienentää.

Tutkimusten mukaan sanojen merkitys ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa on vaivaiset parikymmentä prosenttia, kun taas kehon kielen viestiminen, johon katsomisenkin luen, jopa 80 prosenttia.

Ihminen rakentuu alkukatseessa. Vastasyntyneen näkökyky riittää juuri lähikatseen mittaan.

Tarvitsemme näinkin päivinä Kristuksen lämpimän katseen kasvaaksemme kristittyinä.

Hartain toiveemme on tulla nähdyksi ja kuulluksi, bonuksena vieläpä omana itsenämme. Katseella kutsumme toinen toistamme yhteyteen. Kaikki tuo, tulla hyväksyttynä nähdyksi ja saada kuulua laumaan, auttavat voimaan hyvin.

Pyhäkouluissani niin Vuokatinvaaran juurella kuin Salpausselän harjumaisemissa opin tuntemaan Jumalan, jonka katse on lempeä. Hän katsoo minuun Jeesuksen kaiken nähneillä silmillä.

Vaikka Vapahtaja on kokenut ihmisen loputtoman luovuuden lajitoverinsa vahingoittamisessa, Hän jos kuka tietää, kuinka todellakin tarvitsemme vapauttajaa kaikesta sieluamme sitovasta.

Se, mihin katsomme, vahvistuu ja myös se, miten katsomme, vahvistuu. Maailma myrskyää edelleen ympärillämme. Olemmeko kuin Pietari, joka Galileanjärvellä käänsi katseensa pois Jeesuksesta?

Tämä vahva ja rohkea opetuslapsi valitsi katseensa kohteeksi ympärillään puhaltavan rajun tuulen. Hän parahti: *Herra, pelasta minut!* Silloin Jeesus ojensi kätensä ja tarttui Pietariin sanoen: *Vähäinenpä on uskosi! Miksi aloit epäillä?*

Tarvitsemme näinkin päivinä Kristuksen lämpimän katseen kasvaaksemme kristittyinä. Tänä vuonna voimme tehdä valinnan katsoa lempeästi toinen toisiamme. Mitään emme näin toimien menetä, päinvastoin saamme! ♦

Hengen leipää on *Silta*-lehden juttusarja, johon toimitus pyytää kirjoituksia seurakuntalaisilta sekä seurakuntien työntekijöiltä.

SATTUMUKSIA KIRKON KULMILTA

Kuva: Tampereen seurakuntien arkisto

Järvensivun rukoushuone juhla-asussa vuonna 1907

Järvensivu-seikkoja

Kyllä on tunnelmallista: puupenkkejä, peikonlehtiä, harmoni, seinällä seppeleitä – ja kaiken yllä miellyttävä hämy.

Vapriikin kuvakokoelmista löytämäni otoksen rauhallinen salaperäisyys oli suorastaan vastustamaton viehe kaltaiselleni historiahauelle. Päivänselvä Sattumuksen kuva!

Ei siis auttanut muu kuin tarttua syöttiin ja yrittää selvittää, mistä kuvassa on kyse.

Vapriikin tiedoista paljastui vain, että ollaan Järvensivun seurakuntatalissa joskus 1900-luvun kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana. Onneksi seppelöinti tarjosi lisävihjeen: se tuskin kuului salin perusvarustukseen, eli meneillään oli jonkinmoinen juhlatilaisuus. Mutta mikä?

Otos oli julkaistu myös "Silfverhuthissa", tuossa tamperelaisen seurakuntahistorian ainakin melkein kaikkietävässä ensyklopediassa. Senkin saatesanat olivat suppea – "sisänäkymä Järvensivun rukoushuoneesta" –, mutta sisälsivät kuitenkin johtolangan. Kuva löytyisi myös seurakuntien arkistosta.

Ei muuta kuin tarkistamaan, olisiko siellä tarkempaa tietoa.

Kuvadiaanin mukaan kokoelmiin kuului kuva "Järvensivun rukoushuoneen vihkimistilaisuus 1907", mikä kuulosti sopivalta. Sitten vaan kysymys arkistonhoitajalle, joka varmisti asian – eikä kuulemma ollut edes iso vaiva!

Vihkiäisiä oltiin siis viettämässä. Silfverhuthista selvisi sekin, että toimituksen suoritti tuomiorovasti Walli vuoden toisena adventtina.

Yritin vielä kaivella ajan paikallislehtiä, mutta jälki niin sanotusti kylmeni: en löytänyt kuin *Aamulehdessä* julkaistun lyhyen ennakokouutisen tilaisuudesta. Myönnettään, että aivan niska vääränä en lehtiä selannut, mutta tämäkin oli jo riittävä tiedon taso. Kävi selväksi, että mikään seutukunnan suurtaapahtuma ei ollut kyseessä.

Rukoushuone vaikuttaa jääneen vähemmälle huomiolle jatkossakin.

Silfverhuthin mukaan se kuului Pispalassa toimineen esikauptikipappi A. R. Wellroosin vastualueeseen, mutta tämän vierailutahdissa oli toivomisen varaa. Syyksi Wellroos ilmoitti hankalat kulkuyhteydet: hevosta ei ollut,

junalla pääsi vain Tampereelle asti, ja jalkamiehelle matka eestaas oli pitkä kuljettavaksi.

Sijainteja ajatellen Järvensivun ja Pispalan yhdistäminen saman papin hoidettavaksi olikin erikoinen ratkaisu, varsinkin kun jälkimmäisessä varmasti riitti työarkaa. Niinpä rukoushuone jäi paljolti maallikkosaarnaajien saliksi.

Nyt huomaan, että tämä juttu alkaa kuulostaa vähän alavireiseltä! Joten eiköhän lisätä vielä kohottava, positiivinen loppunousu.

Ja sehän onnistuu siirtymällä rukoushuoneen 25-vuotisjuhliin, jotka vaikuttavat olleen aivan toisen tason seura(kunta)tapahtuma: menot olivat kaksipäiväiset ja kiitosta, huomiota ja tunnustusta tuli. Aamulehtikin muisti tällä kertaa kahdella jutulla ja oikein kuvan kanssa.

Kehitystarinahan tästä siis sukeutui – Järvensivu-roolista... ei ehkä aivan Järvenpää-rooliin, mutta sinne päin! ♦

Mikko Pollari

Lähteet: *Aamulehti* 5.12.1907, 3.12. & 6.12.1932; Silfverhuth, Voitto: *Tampereen seurakuntahistoria 1* (SKS, 2013); siiri.tampere.fi

KOLUMNI

Antti Pentikäinen
Rauhanvälittäjä,
sovintoprosessien
työelämäprofessori
Yhdysvalloissa

Kuva: Anna Tervahartala

Anna meille rauha

Järjestimme vastikään Keniassa työpajan nuorille, jotka olivat irtautuneet ääriliikkeistä tai edistivät rauhaa omissa väkivaltaisissa yhteisöissään. Monien kokemat traumaattiset kokemukset ylittivät oman käsityskyyni. Yksi nuori somalialainen tyttö oli syntynyt Syyriassa sen verisen sisällissodan alkaessa, toinen lapsisotilaana pitkään taistellut ei ollut koskaan poistunut oman heimonsa alueilta tai nukkunut sängyssä.

Yksi nuorista kertoi kouluttautuneensa pommitamaan kirkkoja ja tappamaan kristittyjä samaan aikaan, kun neuvottelin samaan ryhmään kuuluneiden kanssa terrorismista irtautumisesta. Tajusin häntä kuunnellessani, että hän olisi voinut päätyä tappamaan myös minut, jos ei olisi pystynyt irtautumaan järjestön vaikutuspiiristä.

Aina silloin tällöin herään vieläkin painajaisiin, joissa palaan noihin vuosiin. Kyse ei ollut lyhyestä tehtävästä, vaan neuvotteluja kesti lähes seitsemän vuotta. Läsä oli jatkuvasti uhka tapetuksi tulemisestä. Neuvottelujen keskellä en osannut jostain syystä pelätä, mutta omien lapsien hyvästeleminen matkoille lähtiessä oli hyvin vaikeaa.

Vaikka olin järjestämässä työpajaa, en osannut odottaa tätä kohtaamista. Tuntui tärkeältä sanoa, että minäkin olisin voinut olla uhriksi. Nousin ylös, kävelin hänen luokseen, ja halusimme toisiamme.

Sivustakatsojien hiljaisuus on aina ollut se, joka lopulta mahdollistaa väkivallan.

Viha ja kosto näyttävät olevan ihmisille niin usein ensimmäisiä vaihtoehtoja – ja jostain syystä paljon helpompia toteuttaa kuin toisen ihmisyyden näkeminen ja yhteyden rakentaminen.

Väkivalta ei ole, vaikka niin saatamme luulla, vain kaukainen muita riivaava asia – vaan samaa vastakkainasettelun, epäluulon ja väkivallan oikeuttamisen logiikkaa on kaikkialla, myös suomalaisessa yhteiskunnassa ja jopa sen hengellisissä liikkeissä.

Yleisin syy sodille on oletus, että toinen muodostaa uhan omille pyhille arvoille. Väkivalta oikeutetaan juuri näiden pyhien arvojen puolustamisella. Tämä asenneilmasto tuntuu leviävän maailmassa kuin rutto, ja vaikka väkivaltaan ei itse osallistuisi, päätyy moni siitä tietoisena kuitenkin katsomaan muualle. Sivustakatsojien hiljaisuus on aina ollut se, joka lopulta mahdollistaa väkivallan sen julmimpia muotoja myöten.

Keniassa osallistujia helpotti kuulla, miten omat tai aiempien sukupolvien traumaattiset kokemukset vaikuttavat meihin. Samalla opettelimme luomaan turvallista tilaa kokemuksiemme jakamiseksi. Pikku hiljaa ryhmä oppi kantamaan toistensa taakkoja. Vaikeiden asioiden lomaan alkoi läikähdellä iloa.

Oman tervehtymisen polun läpi oli helpompaa nähdä, miten väkivallan ja koston kierteestä on mahdollista irtautua. Silloin alkaa toteutua myös rukous: anna meille rauha. ♦

Kolumnistin esittely viereisellä sivulla A 17

Kolumnistien esittelyt ja kommentointi: siltalehti.fi/puheenvuorot

SILTA

siltalehti.fi

11. vuosikerta

• Kustantaja / julkaisija:

Tampereen ev. lut. seurakunnat

• Toimitus:

päätoimittaja Kirsi Airikka 050 381 0970,

toimitussihteeri Asta Kettunen 050 438 2716,

s-posti: toimitus@siltalehti.fi ja

etunimi.sukunimi@evl.fi. Osoite: Seurakuntien talo,

Näsilinnankatu 26, PL 226, 33101 Tampere

• Kaupalliset ilmoitukset:

Mediamyynti Sacrum-Kotimaa Oy

Pirjo Teva p. 040 680 4057

Juha Kurvinen p. 040 665 5983

s-posti: etunimi.sukunimi@kotimaa.fi

• Jakelu: Tamperelainen.

Jakelupalautte: jakelupalaute.fi/silta tai Suomen Suoramainonta Tampere, 040 085 9766

• Tilaukset: sari.laakso@evl.fi, 03 219 0111

• Taitto: Timo Saarinen/ pelagus.fi

• Painosmäärä: 90 000 kpl

• Paino: Sanoma Manu, Tampere

• ISSN: ISSN 2342-0979 (painettu), ISSN 2342-0987 (verkkojulkaisu)

• Seuraavat lehdet ilmestyvät:

ke 7.2., aineisto viimeistään 17.1.

ke 6.3., aineisto viimeistään 14.2.

Uusi kolumnisti Antti Pentikäinen:

Kristillinen usko on opettanut armoa

Sillan kolumnistina tammikuussa aloittanut Antti Pentikäinen on toiminut pitkään sota-alueilla rauhanvälittäjänä. Nyt hän on erikoistunut väkivallan jälkeisiin sovintoprosesseihin, joiden avulla yhteisöt ja yksilöt yrittävät irtautua väkivallan kierteestä.

Pentikäinen toimii työelämäprofessorina Yhdysvalloissa George Mason yliopiston Carter Schoolissa. Samalla hän johtaa sovintoprosessin kehittämiseen erikoistunutta Mary Hoch Center for Reconciliation -keskusta sekä Think Peace -järjestöä.

Aiemmin hän on toiminut muun muassa Kirkon Ulkomaanavun toiminnanjohtajana, presidentti Martti Ahtisaaren neuvonantajana sekä pääministeri Juha Sipilän erityisedustajana.

Näin Antti Pentikäinen kertoo itsestään ja ajatuksistaan:

Olen nyt ehkä sen ikäinen, että tiedostan paremmin paikkani sukupolvien ketjussa. Ymmärrän, miten aiempien sukupolvien elämä on vaikuttanut minuun – ja miten kannan heidän vaihteita usein tiedostamattaan.

On valtavaan upeaa huomata olevansa osa sukupolvien ketjua. Meidän elämämme tarkoitus ei siten koskaan ole vain tässä – vaan siihen liittyvät myös ennen eläneet ja meidän jälkeemme tulevat.

Ihmisinä teemme virheitä, sanomme pahasti tai vahingoitamme toista. Läheisten kanssa omia virheitä on pakko käsitellä. Vaikeneminen ja väistäminen ovat nekin käsittelytapoja, joskin silloin vastuu vaikeiden asioiden kohtaamisesta siirretään muille, usein tuleville sukupolville.

Armo on jotain, mitä kristillinen usko on minulle opettanut. Ihmisen perusuonteeseen ar-

mollisuus ei usein kuitenkaan istu. Ihmisen on usein vaikea kohdata omaa raadollisuuttaan paljaana.

Olen tarkkaillut ja tutkinutkin väkivaltaa uskonnollisissa yhteisöissä. Olen yrittänyt auttaa eri yhteisöjä huomaamaan henkisen ja hengellisen väkivallan tuhoisia vaikutuksia, mutta en ole varma, olenko onnistunut siinä, tai tiennyt, mitä tehdä tilanteessa, jossa väkivaltaa ei haluta kohdata, vaan sen olemassaolokin saatetaan kieltää.

Turvallista yhteisöä on lopulta mahdotonta rakentaa tai ylläpitää, jos yhteisössä ei pystytä puhumaan avoimesti loukatuksi tulemisesta. Kun ihmisten tarve kuulua yhteisöön ja tulla hyväksytyiksi sivuuttaa rehellisyyden, annetaan lopulta lupa mielivallalle – jossa kadotetaan rakkaus ja sen tilalle hivuttautuu pelko. Ilman rakkautta meillä ei lopulta kuitenkaan ole mitään.

Kun tarkkailen omien esivanhempieni elämää, huomaan, että toisinaan kaikkein vaikuttavimmat ajatukset ja teot syntyivät elämän haurauden ja epätodellisuuden tiedostamisesta. Eräs heistä, Hilja os. Niva (1862–1903), puhui lempeästä kristillisyydestä. Pienistä tiedonmuista pystyn aavistamaan, mitä hän kenties koki ja oppi, mutta hänen löytönsä on vaikuttanut minuunkin.

Kolumneissani yritän kirjoittaa teille jotain omista haparoivista ajatuksistani ja löydöistäni. Joskus aiemmin sanani ovat olleet varmempia. Monille asioille en usein enää löydä sopivia sanoja. Luojamme puhuu kuitenkin edelleen ihmiskohtaloissa ja kansojen vaiheissa, niin myös luonnossa, ja hiljaisuudessakin. ♦

Antti Pentikäisen kolumni sivulla A 16 sekä verkkolehdestä, osoitteessa siltalehti.fi/puheenvuorot

Kuva: Antti Pentikäisen arkisto

Kohtaaminen kenialaisen, väkivaltaan koulututtuneen nuoren kanssa jätti Antti Pentikäisen mieleen unohtumattoman jäljen.

Kuva: Shutterstock

Kahdeksan päivää rukousta ykseyden puolesta

Kristittyjen ykseyden ekumeeninen rukousviikko on kansainvälinen rukousliike vuosittain aina samaan aikaan, 18.–25. tammikuuta.

Suomessa kansallista Kristittyjen ykseyden rukouspäivää vietetään 18.1.2024 ja Rauhan, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen vastuun rukouspäivää 24.10.2024. Raamatuntekstit näille päiville on valinnut Suomen Ekumeenisen Neuvoston rukouspäiväryhmä.

Alkaneen vuoden kristittyjen ykseyden rukousviikon aineistot on valmistellut ekumeeninen tiimi Burkina Fasosta paikallisen Chemin Neuf -yhteisön (CCN) avustamana. Teemaksi he ovat valinneet ”Rakasta Herraa, Jumalaasi ... ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.” (Luuk. 10:27). ♦

Lisää: ekumenia.fi/aineistot/rukousviikko-2024

Tavallisina tiistaina pohditaan uskonnollisen kielen sanoja

”Tavallisen tiistain” vietto jatkuu Pispalassa heti tammikuussa.

Kevään viisi tiistaita muodostavat sarjan, joissa pohditaan kello 17 alkaen uskonnollisen kielen vaikeita sanoja. Paikkana on Pispalan kirkon akvaario, jossa on tarjolla välipalaa, kahvia ja teetä.

– Tervetuloa yhteiseen, vapaamuotoiseen keskusteluun esimerkiksi kultaisesta säännöstä tai sanoista synti, vanhurskaus ja vapahdus, kutsuu Harjun seurakunnan pastori **Jaana Rantala**.

Iltoja isännöi joukko paikallista väkeä kirkolta ja Pispalan kulmilla. Keskusteluun saa osallistua, mutta kuuntelijanakin sopii olla.

– Ompelukone on akvaariossa valmiina, jos on siihen tarvetta.

Illat päättyvät kello 19 yhteiseen hetkeen kirkkosalissa, jossa mukana on muun muassa eri alojen taiteilijoita.

Vaikeat pyhät sanat:

- 23.1. ”Rakkauten kultainen vääntö”, kello 19 Musiikkia: Eino & Ukkonen
- 20.2. ”Armon vai ansion kallio?”, kello 19 Elämäni virret Tarja Laitisen johdolla
- 12.3. ”Syntiperkele”, kello 19 esiintyjä
- 9.4. ”Mies van der Hurskas”, kello 19 professori Kaisa Häkkinen
- 7.5. ”Vapahtaja-vainaa”, kello 19 Emilia Kallonen esittää itkuvirsiä

Jorma Uotinen kertoo elämästään ja urastaan

Se, mitä ei voi sanoa, täytyy tanssia. Tanssilla voi esittää elämää kokonaisuudessaan, mikään aihe ei ole sille vieras. Se vaikuttaa vahvasti tunteisiin; sekä tanssijan omiin tunteisiin, ja lisäksi se välittää tunteen katsojalle, pohti tanssija ja koreografi **Jorma Uotinen** *Silta*-lehden haastattelussa vuonna 2022. (*Silta* 9/2022)

Tanssi ja musiikki ovat edelleen vahva osa Jorma Uotisen elämää, ja niistä aiheista hän saapuu puhumaan myös Tampere Chamber Music Festival -tapahtumaan 27. tammikuuta Tampere-taloon.

– Kulttuuria etsimässä on luentojeni kesto-otsikko. Käyn läpi omaa elämäni ja uraani, joihin on liittynyt erityyppisiä tehtäviä. Kerron myös siitä, millaista atmosfääriä olen johtajana halunnut luoda työyhteisöihin, kertoo Uotinen, joka on toiminut ja tanssinut Suomessa ja ulkomailla useissa tanssiryhmissä ja oopperataloisista vuodesta 1970 alkaen.

Hän oli taiteellinen johtaja Helsingin kaupunginteatterin tanssiryhmässä vuosina 1987–1990, Suomen Kansallisbaletissa vuosina 1992–2001 sekä Kuopio Tanssii ja Soi -festivaaleilla 2002–2019.

Keskustelussa on mukana myös flamenkotanssija Kaari Martin.

– Kaari on minulle tuttu ihminen, sillä olemme tehneet yhdessä kaksi isoa tanssiteosta. Hänet on palkittu vapaasta flamenco-ilmamisestaan Espanjaa myöten, kertoo Uotinen.

Compañía Kaari ja Roni Martinin tuotannon *Anna Karenina* -teosta esitettiin vuonna 2018, ja se oli myös Tampereen Teatterikesän ohjelmistossa. Jorma Uotinen tanssi petetyn aviomies Kareninin roolin.

Toinen yhteistyö Compañía Kaari ja Ro-

ni Martinin kanssa oli *Uotinen Goes Kekkonen*, jota esitettiin Tamminiemessä vuonna 2022. Kekkosena tanssi Jorma Uotinen. Dramaturgina toimi Atro Kahiluoto.

– Ne olivat hienoja produktioita, ja tykästyin kovasti heidän tapaansa tehdä töitä, kiittää Uotinen.

Tampere tarjonnut monia estradeja

Tampere on Uotiselle tärkeä ja mieleinen esiintymiskaupunki, koska se on tarjonnut hänelle monia estradeja vuosien varrella. Mieleisiä töitä viime vuosina ovat olleet muun muassa *Kuoleman tanssi* -teos Tampereen Työväen Teatterissa ja *Tango!*-draamakonsertti Tampereen Komediateatterissa.

– Toivon, että Tango-konsertti saisi vielä uusia esityksiä Tampereella.

Tätä haastattelua tehdessä taiteilija oli juuri päättänyt 2500-sivuisen luku-urakansa kirjallisuuden Finlandia-palkintoehdokkaiden parissa. Hän sai valita vuoden 2023 kaunokirjallisuuden voittajateoksen.

– Uusi kiinnostava tehtävä odottaa jo, sillä ohjaan oopperateoksen Korsholman musiikkijuhlille, kertoo Uotinen.

Musiikkijuhlien yhteydessä kantaesityksen saava *Tove Teuvalla* -ooppera esitetään kesällä Teuvan kirkossa. Tapahtumat ja teema kietoutuvat Tove Janssonin ainoan sakraaliteoksen, Teuvan kirkon *Kymmenen neitsyttä* -alttaritaulun ympärille. Oopperan säveltäjä on Uljas Pulkkis, joka säveltää teoksen pienelle sinfoniaorkesterille.

Kahdeksatta kertaa järjestettävä Tampere Chamber Music -festivaali levittäytyy Tampereelle 25.–28. tammikuuta. Tapahtumapaikkoina ovat Tampere-talon Maestro-sali, Pieni sali ja Muumimuseo sekä Vanha kirkko ja Pirkanmaan musiikkiopisto.

Kuva: Hannu Jukola

Professori ja tanssitaiteilija Jorma Uotinen luennoi ja keskustele kulttuurista ja taiteesta 27. tammikuuta Tampere-talossa.

Tapahtuma tarjoaa yleisölle monipuolisia kamarimusiikkilämyksiä. Tavoitteena on myös edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä taiteen ja tieteen yhteyttä musiikin keinoin. ♦

Kirsi Airikka

Jorma Uotisen luento Kulttuuria etsimässä, Tampere Chamber Music Festival 27.1. kello 15 Pieni sali, Tampere-talo. Tilaisuus on maksuton. Koko ohjelma: tamperechambermusic.com

Näytelmä uskosta ja yhteisön kaipuusta

Ikarossuunnitelma on näytelmä uskosta ja pyhyden kokemuksista sekä niiden kaipuusta. Myös yhteisöllisyys nousee esityksen tärkeiksi teemaksi.

Teatteri Quo Vadiksen ja Tampereen Työväen Teatterin yhteistuotanto sai kantaesityksensä 24. marraskuuta Kellariteatterissa. Käsikirjoituksesta ja ohjauksesta vastaa Marko Järvikallas.

Pakomatalla oleva Arja, entinen Kelan virkailija, eksyy Hermonin vuorelle. Kunnan sulkemalla kaatopaikalla elää pieni yhteisö – omien sääntöjensä mukaan. Harri on vastaava esimies virassa, jota ei enää ole. Simo on työharjoittelija, jonka harjoittelujakso ei tunnu päättyvän milloinkaan. Tuuli on yrittänyt aloittaa uuden elämän kaupungissa, mutta palannut omiensa pariin.

Näytelmä toistaa ikaikäisiä ja ihmisenä olemiseen liittyviä teemoja: ihmisille on aina ollut ominaista usko korkeampien voimien olemassaoloon. Ihminen myös haluaa tulla nähdyksi ja kohdatuksi, ja olla osa yhteisöä.

Tosielämä on osoittanut, että uskonnollinen yhteisö voi olla turvallinen ja hoitava

ryhmä tai sitten kultti, jonka johtaja käyttää valtaa jäseniinsä epäterveellä tavalla.

Uskossa ja uskomisessa on aina mukana toivo paremmasta. Yksi näytelmän kosketavimmista kohtauksista osoittaa, että toivon siemen voi itää muutamassa kasvatustilatikon tomaatissa.

Kuva: TTT / Jussi Karjalainen

Teatteri Quo Vadiksen ja Tampereen Työväen Teatterin näytelmä Ikarossuunnitelma pohtii ikaikäisiä ja ihmisenä olemiseen liittyviä teemoja.

Que Vadis -teatterin perustaja, Tampereen Työväen Teatterin entinen taiteellinen johtaja **Otso Kautto** uskoo, että kaikilla ihmisillä on jokin suhde uskomiseen.

– Kaikki täällä kai jossain vaiheessa miettii, miksi täällä ollaan, ja mikä on oma suhde uskoon. Ja onko se uskontomieles-

sä uskoa, tiedeuskoa vai taideuskoa, mietti Kautto *Silta*-lehden haastattelussa marraskuussa 2021 (*Silta* 11/2021).

– Merkityksiin ja pyhän kokemukseen liittyvät asiat ovat aina kiinnostaneet minua, ja ne kiinnittävät huomioni kaikissa uskonnoissa. Uskon uskomiseen ja pyhän kokemukseen, sanoo Kautto, joka käsitteli samoja teemoja näytelmässä *Fransiskus ja Hildegart*.

Näytelmiä yhdistää myös näyttelijä Maija Rissanen, joka esitti Hildegardia ja näyttelee Arjaa Ikarossuunnitelmassa. Molemmat roolityöt ovat vahvoja.

Mitä todennäköisintä kuitenkin on, että Ikarossuunnitelma ei vedä katsojia busilasteittain maakunnasta. Siitä huolimatta sillä on tärkeä tehtävä Työväen Teatterin ohjelmistossa: se tarjoaa katsojille aineksia elämän perimmäisten kysymysten pohdiskeluun. ♦

Kirsi Airikka

Ikarossuunnitelma
Tampereen Työväen Teatterin Kellariteatterissa

Konserttitarjotin

Kuva: Raimund Löffla

Suomessa käydessään Angela Metzger esiintyy Tampereella, mutta myös kantaesittää Helsingin Musiikkitalon uusilla uruilla Kaija Saariaho -sävellyskilpailun palkitun teoksen.

Kansainvälinen huippu-urkuri Tampereen tuomiokirkossa

Kynttilänpäivänä 4. helmikuuta järjestetään kello 18 Tampereen tuomiokirkossa perinteinen, vuodesta 1982 lähtien toteutettu Kynttiläkirkkokonsertti.

Tällä kertaa mukana järjestämässä ovat myös Tuomiokirkkoseurakunnan musiikkityö ja konserttisarja katedraali.org.

Konsertissa esiintyvät saksalainen konserttiurkuri Angela Metzger ja tuomiokirkon urkuri Esa Toivola. Puhujana kuullaan tuomiorovasti Olli-Pekka Silfverhuthia.

Angela Metzger on Münchenistä Saksasta kotoisin oleva konserttiurkuri. Kirkkomusiikin ja urkujensoiton lisäksi hän on opiskellut oboensoittoa.

Metzger toimii urkumusiikin koko

kentällä soittaen sekä historiallisilla että nykyaikaisilla soittimilla. Hänet on palkittu useissa kansainvälisissä urkukilpailuissa, ARD-musiikkikilpailussa sekä poikkeuksellisista saavutuksista musiikin alalla. Vuonna 2019 hän sai Baijerin valtion palkinnon taiteen edistämiseksi.

Tilaisuuden järjestävät Lions Club Tampere/Siilinkari ja Lions Club Tampere/Ruotu yhteistyössä Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan kanssa. Konsertin tuotto käytetään Tampereen seurakuntien Ruokapankin toiminnan tukemiseen.

Käsiohjelma ennakkoon 20 € lippu.fi ja järjestävien klubien jäseniltä, ovelta 25 €

Konsertteja 10.1.–7.2.2024

Musiikkia Taivaan Täydeltä

pe 26.1. klo 17.30 Hervannan kirkko
Jukka Leppilampi
Vapaa pääsy, aluksi kahvit

Lietsun Gospelkirkko: Severi Laakso

pe 2.2. klo 19 Lielahden kirkko
Lisää sivulla A 20

Lounasmusiikkia - Valoksi maailmaan!

ke 7.2. klo 12–12.30 Aleksanterin kirkko
Vuoden kanttori, sopraano Anu Mattila
Katja Mäkiö, urut ja piano

Rajattomassa laulavat sopraano Aili Ikonen (takana vas.), baritoni Ahti Paunu, basso Jussi Chydenius ja altto Soila Sariola sekä sopraano Essi Wuorela (edessä vas.) ja tenori Antti Annola.

Rajattoman monimuotoista sointia Lielahdessa

Lielahden Gospelkirkossa konsertoi perjantaina 19. tammikuuta kello 19 maamme esiintyjäkartin kärkeen kuuluva laulu-yhtye Rajaton.

Yhtye on julkaissut yhteensä kuusitoista albumia, joista se on saanut Suomessa yhden tuplaplatina-, kaksi platina- ja kahdeksan kultalevyä. Albumit ovat yhtyeen tyylin mukaisesti keskenään hyvin erilaisia.

Yhdistävänä tekijänä on se, että materiaali on suurimmalta osin Rajattomalle sä-

vellettyä ja sovitettua, ja esitetään a cappella eli ilman instrumenttisäestystä.

Jäsenten musiikilliset taustat vaihtelevat klassisesta musiikista kansanmusiikkiin, iskelmään ja rockiin.

Ennen konserttia on mahdollista istahdella kahvikupin äärelle Gospel Cafessa jo kello 18 alkaen. Konserttiin on vapaa pääsy. Kirkon aulasta voi lunastaa konserttiohjelman 10 eurolla. Tuotto ohjataan Harjun seurakunnan lähetystyölle.

Kuva: Heikki Tuuli

Pianisti ja säveltäjä Olli Mustosta kuullaan myös Tampere-talossa festivaalin päätöspäivänä sunnuntaina 28. tammikuuta. Silloin kuullaan hänen *Ander-seniana*-teoksensa Suomen-kantaesitys.

Pyhyyttä, kauneutta ja voimaa

Tampere Chamber Music Festival ja Tampereen seurakunnat järjestävät jälleen edellisuusvuosina suuren suosion saaneen Yösoitto-konsertin Vanhassa kirkossa.

– Kirkossa ihminen voi kokea tunneskaalan koko kirjon. Läsä on pyhyys ja kauneus ja voima. Olli Mustosen sävellys *Vanha kirkko Petäjäviedellä* avaa konsertin. Se on kahden pianon versio orkesteriteoksesta, sanoo festivaalin taiteellinen johtaja **Heini Kärkkäinen**.

Hän soittaa pianoa Olli Mustosen kanssa. Mustonen on Tampereella 25.–28. tammikuuta järjestettävän tapahtuman päävieras.

Mustosen musiikin ohella kuullaan Ludvig van Beethovenin kansanlaulusovituksia. Niitä esittävät Petteri Salomaa, laulu, Minna Pensola, viulu ja Tuomas Lehto, sello.

Yösoitto-konsertti perjantaina 26. tammikuuta kello 22 Vanhassa kirkossa kestää noin 45 minuuttia, ei väliaikaa. Vapaa pääsy

Kuva: Juba Hartikainen

Picantus-kuoro piti joulukonsertin maanantaina 11. joulukuuta Finlaysonin kirkossa. Vasemmalla kuoronjohtaja, musiikinopettaja Katja Harilo.

Picantus-kuoro kaipaa laulajia

Vuonna 1999 perustettu sekakuoro Picantus kaipaa lisää laulajia. Kyseessä on seurakuntien yhteistyökuoro, jonka ohjelmisto koostuu hengellisistä lauluista, kansanlauluista ja viihteellisistä lauluista.

Kuoron tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää kuorolauluharrastusta sekä edistää ja tukea musiikkitoiminnan kehitystä jäsentensä keskuudessa – hauskaa yhdessäoloa unohtamatta.

Picantus harjoittelee tiistaisin kello 18–

20.30 Koivistonkylän seurakuntatalossa. Laulajia on tällä hetkellä 18.

Kuoroa johtaa Katja Harilo.

– Tervetuloa laulamaan mukavaan joukkoomme, kannustaa **Mari Heikkonen**.

Kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä häneen soittamalla numeroon 050 320 7086 tai lähettämällä sähköpostia osoitteeseen mari.heikkonen@hrmpartners.fi.

Kuoron kotisivut löytyvät osoitteesta picantus.com.

Severi Laakso haluaa tehdä musiikkia vakavissaan.

Ensilevy on iso askel

Muusikkopastori **Severi Laakso** astelee reippaasti hiljaiseen pitseriaan, lähellä kotia Kangasalla. Hän on toivonut, että tapaamme rauhallisessa paikassa.

– Kun menen kotiin, lapset ovat juuri heränneet päiväunilta. Seuraavaksi luen heille luultavasti *Aku Ankkaa* ja sitten menään pihalle testaamaan lumilinnan rakentamista, sanoo vastasyntyneen ja kolmen alle kouluikäisen lapsen isä lämpöä silmissään.

Isyysvapaan aikana Tampereen Eteläisen seurakunnan pappi kertoo vastailleensa haastattelupyynnöihin, koska pian julkaistaan levyllinen hänen musiikkiaan.

– Tämä on minulle iso juttu, koska julkaisen ensimmäisen oman levyn. Aiemmin olen levyttänyt pääasiassa toisten tekemiä

kappaleita, Laakso toteaa.

Severi Laaksoa on uitettu monenlaisessa musiikissa lapsuudesta saakka. Ensilevyä hän työsti osittain isänsä, rokkipappi Tarvo Laakson kanssa.

– Isä oli ylpeä siitä, että teen omaa musiikkia. Oli merkittävää, että hän ehti kommentoida miksausiksi. Tietyllä tavalla koen jääneeni yksin isän kuoltua, Laakso sanoo.

Se, että oma vanhempi on tunnettu, on vaikuttanut monin tavoin. Vertaaminen isään tuntuu kuitenkin tarpeettomalta.

– Taiteen alat ovat sellaisia, että niihin monesti kasvetaan juurista. Olen saanut ammentaa valtavasti eri muusikoilta ja olen saanut istua isän kanssa studiossa satoja tunteja. Mutta me ollaan isän kanssa erilaisia persoonia. Minulla on oma polku, ja olen siitä kiitollinen, Laakso tarkentaa. Maisteriopintoihin on kuulunut teolo-

giaa sekä klassista ja kansanmusiikkia. Se kuuluu debyyttissäänkin.

– Mozartin on soitettu, Laakso naurahtaa viitaten konservatoriovuosiinsa.

Levyllään hän pyysi muusikoiksi soitokavereita, joihin on tutustunut eri projekteissa. Sävelien ohella tekstit ovat pääasiassa Laakson käsialaa. Sanoituksiaan tekijä kuvailee nuoren aikuisen pohdinnaksi.

– Sellaisen, joka näkee maailman haasteet, mutta lastensa rinnalla katsoo rohkeasti tulevaan.

Haastattelun jälkeisenä päivänä työseurakunnassa on käynnistynyt jälleen. Alkajaisiksi Laaksolla on ollut seitsemän tunnin bändiharjoitus nuorten kanssa.

– Muusikkopastorina laulan ja laulatan erinäisissä tilaisuuksissa ja musisoin saarnejeni yhteydessä. Koen, että minut on kutsuttu Tampereelle, hän toteaa.

Keväällä jatkuu muun muassa Musiikkia taivaan täydeltä -konserttisarjan luotsaaminen Eteläisen seurakunnan kolmessa kirkossa. Lisäksi Laakso musisoi eri puolilla kaupunkia, ja esimerkiksi palvelutaloissa laulaja Beritin kanssa.

Haaveena on konsertoida omankin musiikin kanssa, ja koska Laakso soittaa lastenmusiikkia Naattiorkesterissa, on hän ajatellut tehdä myös kristillisen lastenlevyn.

– Haluan päästä laulamaan ihmisten kanssa ja tehdä projekteja. Toivon, että tamperelaiset voisivat kokea, että teen työtä yli seurakuntarajojen, Severi Laakso miettii. ♦

Elisa af Hällström

Suureen maailmaan -levynjulkaisu-keikka Lielahden kirkossa 2.2. kello 19

Tammikuun ekovinkki:

Kokeile pesupähkinöitä

Pesupähkinät, jotka ovatkin luomarjoja, ovat vaihtoehto muovin pakatuille pesuaineille. Ne eivät sisällä saippuaa, hajusteita tai muita lisäaineita, eikä niiden kanssa tarvita huuhteluaineita.

Tarjolla on myös pesupähkinäpohjaisia pyykinpesunesteitä ja astianpesuaineita. Pesupähkinöistä voi keittää nestemäistä pesuainetta, jota voi käyttää jopa vartalon pesuun.

Yksi vaihtoehto on ekopesupallo, joka sisältää vettä ionisoivia pellettejä. Pyykkimunan sisällä on kahdenlaisia mineraalipellettejä, ja niihin on saatavilla täyttöpakkauksia. Kuivurimunat auttavat erottelemaan pyykin kuivausrummussa.

Pyykkisaippuuta saa myös nestemäisinä. Lähteet: kotiliesi.fi, pienisaippukauppa.fi, ekoekoshop.fi ♦

Asta Kettunen

Lisää: siltalehti.fi/ekovinkki